

JOM HAŠOA 2011.

**I OVE GODINE SMO SE OKUPILI DA ODAMO
POŠTU NAŠIM NAJMILIJIMA,
MONSTRUOZNO UBIJENIMA, ZA KOJE NE
ZNAMO NI DA LI SU SAHRANJENI ILI SU
SAMO BAČENI U NEKU JAMU, REKU...**

Piše Milan Fogel

Dan sećanja na žrtve i heroje Holokausta ove godine je obeležen u prisustvu velikog broja preživelih i potomaka stradalih, članova diplomatskog kora iz bivše Jugoslavije i svečanim programom u Šorešu, pored šume sa 65,000 stabala posađenih u znak sećanja na približno toliki broj jevrejskih žrtava iz bivše Jugoslavije za vreme Drugog svetskog rata. Ceremonija je održana pod sloganom „Borba jugoslovenskih Jevreja protiv nacista – partizani Jevreji“.

U pristupnom govoru **Moše BenŠahar**, predsednik HOJ, podsetio je prisutne na milione nevinih žrtava i između ostalog rekao: „U Hagadi za Pesah piše da u svakoj generaciji postoje ono koji žele da unište Jevreje. Da li je Ahmadinežad, iranski Hitler, drugačiji? Pa Hizbala, muslimanski fundamentalisti... Stoga, hvala Bogu, već 63 godine imamo svoju domovinu, Izrael, koja je kamen temeljac našeg opstanka“.

Deca su naša budućnost.

Pomozimo im da budu bolji od nas!

nastavak na 3. strani

REČ UREDNIKA

Proleće je najlepši deo godine u Izraelu, a istovremeno vreme kada se radujemo i tugujemo. Radujemo se što nam je država proslavila još jedan, 63. rođendan, a to je i vreme kada odajemo poštu stradalim u Drugom svetskom ratu, zatim Dan sećanja na naše vojnike, policajce, građane, koji su do današnjih dana dali svoj život u odbrani nezavisnosti države.

Svakome se svoja nesreća čini najvećom na svetu, ali je istina da su Jevreji u prošlom veku doživeli najveću tragediju.

Međutim, i mnoge druge države su podnele velike žrtve za vreme nacističke invazije na Evropu. U nekim državama bivše Jugoslavije mnogo više je života izgubljeno nego što je ukupno bilo Jevreja na tim prostorima. U bivšoj Jugoslaviji organizovan je otpor okupatorima, koji se ne pamti u novijoj istoriji. Bivša Jugoslavija je u vrhu anti-fašističke alijanse, koju nijedan istoričar sveta nije osporio. Onda moramo da se upitamo šta se danas događa u našoj bivšoj domovini. Istorija je rekla svoje, ali po onima kojima se ona ne dopada, dvadesetak godina unazad, pokušavaju da napišu neku novu istoriju. Da bi dokazali kako su četnici i ustaše bili nešto najbolje za njihove narode, zaboravljaju da su na tim istim prostorima živeli i druge nacionalnosti, druge konfesije, odriču se svetle prošlosti većeg dela svog sopstvenog naroda, koji je od prvih dana pružio otpor okupatoru. Prva slobodna teritorija u Evropi, u Drugom svetskom ratu...

nastavak na 6. strani

Bilten Udruženja useljenika
iz bivše Jugoslavije u Izraelu

Godina 59
Broj 3 maj/jun 2011.

Broj strana 36 (25 plus 11)

HOJ POB 2705
61026 Tel Aviv
Telefoni: 0503 556 841
0503 556 842

E-mail hitahdut@gmail.com

REDAKCIJA

Glavni urednik Milan Fogel
e-mail milan.fogel@gmail.com

Urednik hebrejske strane
Moše BenŠahar
e-mail bensha1@gmail.com

Članovi redakcije:
Avraham Atijas, Miriam
Aviezer, Ivica Čerešnješ,
Višnja Kern i Dušan Mihalek

POZIV ČITAOCIMA

**Pozivamo čitaoce, vas iz
Areca i inostranstva, da
nam šaljete tekstove o
dešavanjima u vašoj sredini
– prilozi se ne honorišu.
Trudimo se da što više
članaka bude iz originalnih
izvora, a ne da vam samo
prenosimo šta drugi pišu o
nama ili da nam nameću
svoje teme. Izbor tema je
slobodan: iz istorije,
današnjice, kulture,
sporta... sve što je vezano
za nas - Jevreje i jevrejski
život.**

**Želja nam je da Most bude
još bogatiji, da se objavljuje
na više strana, sa više
fotografija i vaših priloga.**

TRAŽE SE

Pred organom uprave "Općine Centar u Sarajevu - Služba za stambene poslove" vodi se postupak za imovinu " Kuća sa kućistem i dvorištem" koja se nalazi u Sarajevu u ul. Hasana Kikića br. 20. Imovina je vlasništvo ALTARAC (SANTO) MOŠO-MORIC rođen 1903. god. u Kladnju sa 1/2 i ALTARAC ESTERA (djev. ABINUN) rođena 1899 u Travniku sa 1/2.

Prema našim saznanjima bračni par Alatarac imali su troje djece i to: kći RAHELA rođena 07. 04. 1921. god. u Sarajevu kći FLORA rođena 07. 04. 1923. god. u Sarajevu i sin SANTO rod. 18. 01. 1927. god. u Sarajevu Zainteresovani treba da se jave u JEVREJSKU OPŠTINU U SARAJEVO ili na e-mail danilo938@yahoo.com

U ime Holokaust fonda Jevreja Makedonije (osnovanog od strane Evrejske zajednice Makedonije i makedonske vlade) molimo vas za informaciju koja se odnosi na jevrejsku porodicu iz Niša, Srbija. Porodica Varon – dr Bora i Matilda Varon i njihov sin Mileta tokom 1943 – 44. našla je utočište kod porodice Aleksandra Živkova u selu Brazda, Makedonija. Dr Varon je bio angažovan u bolnici u mestu Ljubanci. Tokom 1946-47. preselili su se u Bitolj, a odatle su se iselili za Izrael. Dr Varon je umro 1962. u Izraelu. Želeći da nagradimo porodicu Živkov za njihovu humanost i hrabrost u spašavanju porodice Varon za vreme nacističke okupacije, bili bismo vam zahvalni za svaku informaciju koja bi pomogla da stupimo u kontakt sa potomcima dr Varona. Kontakt: Liljana Lazarevska - liljana.lazarevska@holocaustfund.org.mk

DONACIJE

- 400 NIS za HOJ – **Moric Kabiljo** i kćerke **Ljiljana i Gina** povodom godine dana od smrti **Rozike Kabiljo**
- 350 NIS za Socijalni fond HOJ - Povodom godišnjice smrti **Jakice Atiasa** iz Sarajeva, bivšeg zatočenika Jasenovca, supruga **Lea Rozencvajg Atias**
- 200 NIS – **Keren Višnja**, povodom smrti sina i Vedranovog brata **Dade**
- 500 NIS za HOJ - **Fajer David**
- 400 NIS za Most i 100 NIS za HOJ – Povodom 19 godina od gubitka dragog, plamenitog i voljenog supruga, oca i dede **Morica Montilja**. Supruga **Montiljo Ela**, sin **Sami** i kćerka **Ina**
- 300 NIS za Most – U znak sećanja na muža, tatu i deda **Bracu – Marcela Samokovliju**, porodica **Samokovlija i Dragušić**
- 100\$ za HOJ, **Vera i Johnny Kemeny**

OBAVEŠTENJE

Ovaj broj Mosta je štampan u manjem tiražu.
Most će biti poslat samo onima koji su uplatili članarinu.

JOM HAŠOA 2011. godine

nastavak sa 1. strane

Moše BenŠahar: „Ko bi ikada mogao pomisliti da će se ceo narod, koji je dao tolike pisce, filozofe, mudrace, pesnike, muzičare, naći na udaru jednog monstruoznog lika, kojemu je bio cilj uništenje celog jednog naroda“

Pošto je rabin **Naftali Atijas** (na slici) izgovorio kadiš, izmamivši suze prisutnih, Jevreji partizani ili njihovi potomci zapalili su spomen baklje u pomen na njihove bliže i šest miliona stradalih Jevreja u Drugom svetskom ratu.

Prva je baklju upalila **Gonda Israel**, poreklom iz Sarajeva, koja se posle kapitulacije Italije pridružila partizanskim borbenim jedinicama. Povlačeći se u jednom trenutku pred nadmoćnim neprijateljima, stigla je sa vrhovnom komandom na Vis. Posle oslobođenja poslata je u Beograd, gde je do iseljenja u Izrael radila kao novinar Borbe. Među nama je poznata i kao turistički vodič i vrsni poznavalac naše zemlje.

Gonda Israel i Lior BenŠahar, koji je pomogao u organizaciji i realizaciji programa

Baklju je zatim upalila **Ilana Šapir**, svetski poznat umetnik, pre svega kao mozaičar. Za vreme rata se sa porodicom sklonila u Kulu nedaleko od Sarajeva. Posle kapitulacije Italije stigli su partizani, koji su proterali nemačke oružane snage, koje su zamenile italijanske okupatore. Ilana se kao vrsni slikar sama ponudila da im se pridruži i odmah je poslata u odeljenje za propagandu, gde se već nalazilo dvadesetak novinara, slikara, i drugih intelektualaca. Pre-

pešačila je veći deo Dalmacije i u toj jedinici dočekala kraj rata.

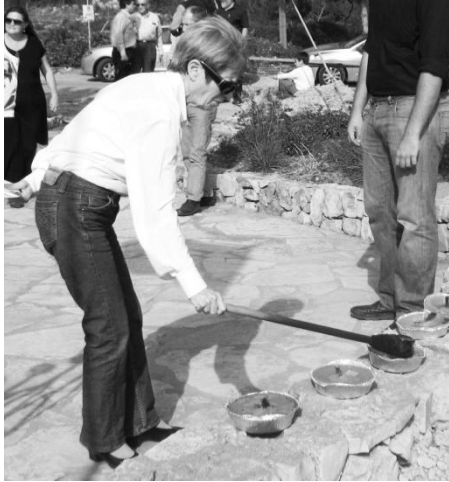
Ilana Šapir

Potom su baklju upalili **Zlata i dr Zlatko Vamošer**. Rođeni su u Osijeku i za vreme NDH su potražili spas u italijanskoj okupacionoj zoni. Internirani su u logore u Kraljevici i na ostrvu Rab. Posle kapitulacije Italije pridružili su se partizanskim jedinicama 7. Banijske divizije. Zlata je dodeljena na rad u školi u Rujevcima, a posle 6. neprijateljske ofanzive i prelaska u Glinu bila je odgovorna za snabdevanje hranom vojnih jedinica i bolnice. Zlatko je u Glini dobio zadatak da se brine za generatore, koji su sa strujom snabdevali Glinu i ceo okrug.

Bračni par Vamošer

Tamara Goldbereger, poreklom iz Zagreba, upalila je baklju u spomen na njene ujake: Jozefa, Đuru i Stefana Engela, koji su herojski učestvovali od prvih dana u anti-fašističkoj borbi. Po direktivi Komunističke partije ing Jozef je uz pomoć braće, pred rat, napravio ilegalnu radio stanicu preko koje 4. jula 1941. objavljen proglas o podizanju opšte narodnog ustanka. Jozef i Stefan su otkriveni, odvedeni u Jasenovac i tamo su ubijeni.

Tamara Goldberger

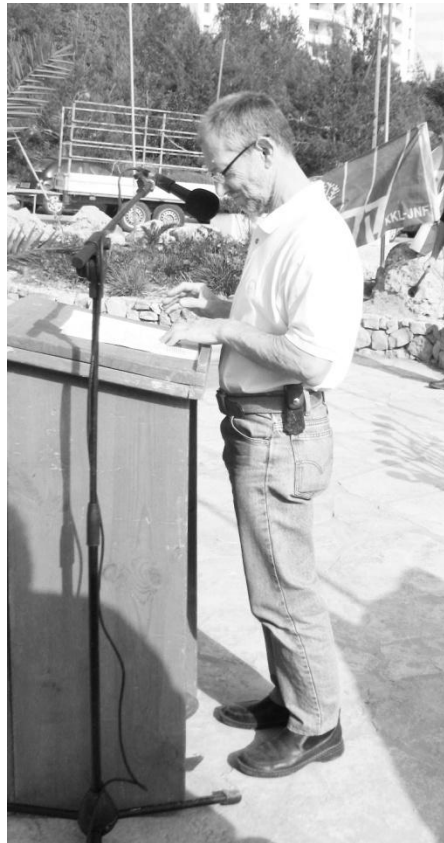
Lili Papo je upalila spomen baklju u pomen na majku Reniku Papo Žurić. Renika je rođena u Derventi, a mladost je sa porodicom provela u Sarajevu. Predratni sindikalni aktivista, Renika je 1941. otišla u partizane.

Lili Papo

Renika je prvobitno bila borac u Birčanskom partizanskom odredu, a potom u 6. Proleterskoj istočno-bosanskoj brigadi. Bila je pomoćnik referenta saniteta 3. bataljona. 3. brigade, 7. divizije, a zatim referent, te bolničarka u partizanskim bolnicama 13. i 43 u Italiji. Nosilac je Partizanske spomenice 1941.

Davor Baković je upalio baklju u spomen na majku Miru Baković, tj Donkicu Papo, rođenu u Sarajevu na Bjelavama. Bila je predratni član Šomer HaCaira i kad je počeo rat 1941. pridružila se kao bolničarka Kalinovačkom partizanskom odredu. Nakon toga je bila raspoređena za referenta saniteta u 10. Hercegovačkoj brigadi. Nosilac je Partizanske spomenice 1941.

Davor Baković

Raul Teitelbaum je govorio o Jevrejima koji su učestvovali u ratu i današnjim revizionistima istorije u republikama bivše Jugoslavije. „Za neke su uspomene bolne, a za neke su pune ponosa i gordosti.

Gledajući na Narodno oslobodilački pokret u tadašnjoj Jugoslaviji, u poređenju sa sličnim pokretima u Evropi, eminentni svetski istoričari tvrde i dokazuju da je to bilo jedinstveno i izuzetno poglavlje u istoriji Drugog svetskog rata, kojem nema slično ni u jednoj zemlji Evrope. Ono što je započeto 7. jula 1941. kao ustanički pokret, pod vođstvom Josipa Broza Tita, proširilo se sa 80.000 boraca krajem 1941. na 800.000 boraca krajem rata“, istakao je Raul Teitelbaum.

Raul Teitelbaum

„Od 81.000 Jevreja, koliko je pred rat živelo u Jugoslaviji, stradalo je oko 64,000. Od 15.000 preživelih Jevreja, trećina se spasla zahvaljujući tome što su se pridružili partizanima“, rekao je Raul. Osvrćući se na današnje pokušaje revizije istorije, uglavnom u svrhe dnevne politike i vraćanju lažnog nacionalnog ponosa, Raul je posebno istakao primere iz Srbije i Hrvatske, odnosno na ratni period vladavine Ante Pavelića i Milana Nedića. „Žrtve su pretvorene u zločince, a zločinci u žrtve“, rekao je Raul. Ipak, Raul je konstatovao da se

danas sve više čuje glas razuma, u čemu istoričari imaju važnu ulogu. „Danas, okupljeni ovde na Jom HaŠoa, važno je da probudimo sećanje i odamo našu zahvalnost partizanskom pokretu u tadašnjoj Jugoslaviji“, ovim rečima Raul je završio govor.

Ruben Kon, rođen u Zagrebu, uspeo je u dramatičnom spasavanju da se sa porodicom prebaci u Karlovac, koji je bio pod italijanskom okupacijom. Dva puta je porodica bila zatvarana, odnosno, drugi put su već bili utovareni u stočne vagone, koji su stotine Jevreja iz Zagreba i okoline odvezli u nepoznatom pravcu. Posle Kraljevice, bili su deportovani u logor na ostrvu Rab.

Ruben Kon

Nakon kapitulacije Italije, kada je logor bio oslobođen, Rubenov otac je pozvan u Otočac da se javi dr Vladimiru Bakariću, a Ruben je postao partizanski kurir. Ubrzo je prebačen u Glinu, Glavni štab Hrvatske, odeljenje za kurire. Ukupno je bilo 16 kurira koji su svakodnevno prenosili naređenja širom Like, Korduna, Banije. Tada je Ruben imao 14 godina i veliku odgovornost da poruke stignu na vreme onima kojima su upućivane. Kao deo kurirske čete defilovao je u oslobođenom Zagrebu u uniformi sa oružjem. Posle tri godine skrivanja i delovanja u partizanskom pokretu vratio se kao oslobodilac u rodni grad i iako je

tada imao samo 15 godina, bio je odrastao čovek sa velikim životnim iskustvom. Osim šestoro članova najuže porodice, mnogobrojna familija, njih 44, nestala je u ustaškim logorima: Đakovo, Stara Gradiška i Jasenovac.

Na svečanom skupu trebalo je da govori i **Sara Pećanac** na temu Jevreja u raznim sektorima Jad Vašema. Očekivali smo dolazak Sare Pećanac i **Miriam Aviezer** u Šoreš. Međutim, Miriam je tih dana radila više nego što je telo moglo da izdrži. Pred polazak u Šoreš, u pratnji Sare Pećanac, hitno je prebačena u bolnicu u Jerusalimu. Na sreću svih nas, Miriam se brzo oporavila i nastavila aktivnosti u Hitahdutu kao da se ništa nije dogodilo. *Miriam, čuvaj se zbog porodice, zbog sebe, a i svih nas koji te volimo i poštujemo.*

Daniel Fogel je i ove godine uspešno vodio program komemoracije

U umetničkom programu pojavio se mladi naraštaj na čelu sa **Idom Rotštajnom** (Rotstein) i njegovim saksofonom. Uložio je puno truda da nam odsvira dve kompozicije i, iako to nije uobičajeno na ovakvim skupo-

vima, pobrao je zasluženi aplauz.

Ido Rotstein sa saksofonom

Tea i Mia Mirković, uz pratnju **Tuksar Ranke Pancer**, približile su se visokom profesionalnom nivou u performansu pesama za ovu priliku. Pesa „Konjuh planinom“, dugo će odjekivati u našim srcima.

Zahvaljujemo se Keren Kajemetu na tehničkoj organizaciji skupa. Zahvaljujemo se i Moši Testi, koji je ponovo obezbedio autobuse da iz svih krajeva Izraela mogu da stignu u Šoreš svi oni koji samo na ovom mestu mogu da odaju poštu svojim blišnjima stradalim u Holokaustu.

REČ UREDNIKA

nastavak sa 1. strane

Milan Fogel

... bila je teritorija koju su od nemačkih okupatora oslobodili partizani. Uzička republika nije dugo izdržala. Napadnuta od nemačkih okupatora i četnika pretrpela je poraz, trenutni, znamo ko je na kraju rata pobedio. Ali, šta se dešava danas? U stvari, godinama unazad se ruše partizanski spomenici, u Srbiji i Hrvatskoj, Titove biste su razbijene, a uskoro će početi da „prodaju“ Tita kao turističku atrakciju, jer svet, očigledno, mnogo više poštuje Tita nego oni koji prekrajaju istoriju. Ulicama se daju nazivi po osvedočenim ratnim zločincima. Zašto se prekrajaju istorija? Najlakše je reći zbog dnevno-političkih potreba partija i pojedinaca, koji nemaju ništa drugo da ponude narodu osim ekstremnog nacionalizma. Umesto da budu ponosni na svoj narod, oni na površinu izvlače osvedočene zločince, Dražu Mihajlovića, Ante Pavelića i druge. Jevreji nisu zaboravili ko im je pomagao za vreme Drugog svetskog rata. Bilo je među njima i časnih ljudi, četnika i ustaša, ali je među njima, ipak, bilo mnogo više onih koji su predavali Jevreje nacistima ili su se sami pobrinuli kako da unište Jevreje. Istoriju pišu Jasenovac i mnogi drugi logori, oni mnogo više govore istinu nego današnji nacionalistički prosvetitelji u Srbiji i Hrvatskoj.

Oprostićemo vam to što ste nas ubijali, ali vam nikada nećemo oprostiti što nas terate da budemo isti kao vi.- anonimus

Sadašnjost je opterećena prošlošću i puna budućnosti.
Lajbnic

KOMPLEKS LOGORA JASENOVAC - MAJ 2011.

STRANA ŠTAMPA

Nikada istina o Jasenovcu ne sme biti umanjena ili zataškana, rekao je hrvatski predsednik Ivo Josipović u prisustvu najviših hrvatskih državnika na komemoraciji 66. godišnjice proboja iz Jasenovačkog logora i dodao da ima pokušaja da se bez objektivne analize činjenica broj žrtava u Jasenovcu umani ili da se poveća do fantastičnih razmera. Izveštaj državne Komisije FNR Jugoslavije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih saveznika, kao i Centar "Simon Vizental", govore o tome da je u logorima Jasenovca stradalo između 600.000 i 700.000 ljudi. S druge strane, prema zvaničnim podacima Hrvatske, u Jasenovcu je stradalo između 83.000 i 100.000 ljudi, najvećim delom Srba, a do sada je poimenično popisano više od 80.000 logoraša.

Koncentracioni logor Jasenovac, najmonstruoznije ustaško stratište, formiran je u leto 1941. godine i delovao je na više lokacija, među ostalim i u Staroj Gradiški, dok su u Donjoj Gradini, na bosanskoj obali Save, ustaše vršile masovne likvidacije. Procenjuje se da je na bosanskoj strani ubijeno oko 360.000 Srba, Roma i Jevreja. U logoru Jasenovac ubijani su za ondašnje vlasti NDH i nepodobni Hrvati. U Jasenovcu je ubijeno oko 20.000 dece, malih beba i dece starosti do 14 godina.

U prisustvu visokih zvaničnika Republike srpske stradalima u kompleksu logora Jasenovac, u Donjoj Gradini, odao je poštu i predsednik Republike srpske Milorad Dodik. Polaganju venaca na bosanskoj strani, uz brojne visoke zvaničnike Republike srpske, prisustvovao je i zamenik ministra inostranih poslova Izraela Danijel Ajolon.

MALI NEMCI SA DRVENIM PUŠKAMA JURIŠALI NA MALU MITROVICU

Nemački Bundesver najavio je da će ispitati šta se dogodilo u Bad Rajhenhalu kada su u okviru "otvorenih vrata" u jednoj kasarni mali Nemci sa drvenim puškama u rukama jurišali na maketu "Male Mitrovice" gde je vojska u maju mesecu posetiocima demonstrirala kako žive i šta rade vojnici.

Veliki broj nemačkih političara i stručnjaka je ovaj postupak nazvao neprihvatljivim, najpre zbog toga što se dece na ovaj način deca generalno podstiču na rukovanje oružjem, ali i zato što su nacisti u Drugom svetskom ratu u Mitrovici na Kosovu, ubili najmanje 300 ljudi. Međutim, nemačko državno tužilaštvo u gradu Traunštajnu je ocenilo da nema osnova za krivično gonjenje. Istragu o ovom događaju sprovede vojne vlasti.

Interesantno je da su vojnici na ovu ideju došli posle učešća u mirovnim snagama na Kosovu, nakon bombardovanja Srbije 1999. godine. Vojnici su bili stacionirani u Kosovskoj Mitrovici!

DAN NEZAVISNOSTI I NAŠA SRAMOTA

Piše Milan Fogel

U vreme kada smo i ove godine sa ponosom obeležavali 63. godinu nezavisnosti naše države, u Teheranu je održana konferencija o anti terorizmu. Svima su poznati anti-jevrejski stavovi predsednika Irana, a mnogi od nas su već čuli da na raznim konferencijama u Iranu učestvuju i jevrejski verski velikodostojnici, koji su u svakom momentu spremni da optuže Izrael za sve i svašta. „Zvezde“ skupa u Teheranu su bili američki rabin Israel Dovid Weiss iz organizacije Ujedinjeni Jevreji protiv cionizma, poznatije kao Neturei Karta, i kanadski rabin Jišai Rosenberg, koji su veoma ponizno dokazivali muslimanskim verskim liderima da su protiv Izraela, odnosno da je Izrael teroristička država. Samo da dodamo, jevrejskim vernicima, o kojima je reč, nije smetalo da uzmu učešće u radu skupa na sveti Šabat!

Sramota i poniznost – dokle tako?

U približno isto vreme pripadnici ogranka Neturei Karta iz Jerusalima, za vreme kada ceo Izrael staje dva minuta da oda poštu svim poginulim za nezavisnost Izraela, pokušali su da spale izraelsku zastavu. Događaj u blizini Mea Šaarim sprečili su slučajni prolaznici, koji su verskim fanaticima, protivnicima naše države, od koje primaju najveću socijalnu pomoć, oteli zastavu i nisu dozvolili da bude spaljena.

Iako je doneta sudska presuda, po kojoj su mogli da se nastave radovi na novom objektu za hitnu pomoć u bolnici Barzilaj u Aškelonu, haredim su istog dana protestovali, i to u prilično velikom

broju. Oko 30 demonstranata koji su nasrnuli na bolnicu, tvrde, bez ikakvih dokaza, da su u pitanju jevrejski, a ne paganski grobovi, koji zbog radova moraju da se premeste na drugo mesto. Znači, po njihovom uverenju, radovi mogu da se nastave tek kad dođe mesija, kad mrtvi ustanu, a u međuvremenu neka građani Aškelona za vreme bombardovanja iz Gaze, potraže sklonište i medicinsku pomoć na nekom drugom mestu.

Kad nema Mesije, dobri su i policajci – važno je dići se sa zemlje?!

Dokle će državni organi trpeti ljagu koju bacaju Jevreji izdajnici, gde je u svetu dozvoljeno da neko spaljuje državnu zastavu? Ko može biti iznad zakona i sprečavati, na primer izgradnju zaštićenog objekta u bolnici? Izgleda da smo mi, stvarno, najveća demokratska država na svetu!

RUSIJA – PRAVOSLAVNA DŽAMAHIRIJA?

**MLEKO I ABORTUS –
PREKRŠTAVANJE ILI POKRŠTAVANJE
NIJE SAMO IZUM NACISTIČKE
IDEOLOGIJE**

E Novine

Da nisu samo islamske zemlje i njihove kompanije religijski fundamentalne i rigidne, svjedoči i svetli primer iz pravoslavne Rusije.

Naime, ruski proizvođač mleka Ruskoe Moloko (Rusko mlijeko) saopštio je da će svaka od njihovih radnica pravoslavne veroispovesti, koja je abortirala ili je odabrala venčanje samo u opštini, biti otpuštena. Kompanija, čije je sedište u Moskvi, dala je rok svojim zaposlenima koji su kršteni u pravoslavnoj crkvi, ali su se venčali samo kod matičara, da do 14. oktobra brak sklope i u crkvi ili će se suočiti sa *otkazom*.

Vlasnik kompanije Ruskoe Moloko Vasili Bojko (samozvani Veliki) rekao je da žene, koje su prekinule trudnoću, nisu više poželjne u fabrici. "Abortus je ubistvo. Ne želimo da radimo sa ubicama", istakao je Bojko-Veliki.

POTVRĐENO LENJINOVO JEVREJSKO POREKLO

NAJVEĆI REVOLUCIONAR DVADESETOG VEKA NIJE ZNAO DA JE NJEGOV DEDA BIO JEVREJIN

Rabbi Levi Brackman ▪ Rivka Lubitch -
pripremio M. Fogel

Na izložbi u Muzeju na Crvenom trgu u Moskvi, u blizini mauzoleja gde i dalje leži balzamovano Lenjinovo telo, prvi put su objavljena mnoga dokumenta sa kojih je tek nedavno skinuta oznaka tajnosti. Među 111 dokumenta nalazi se i pismo najstarije Lenjinove sestre, koje je ranih devedesetih godina, kada je objavljeno, izazvalo burne diskusije o njegovoj verodostojnosti. Međutim, Tatjana Koloskova, kurator izložbe, koja se danas smatra za jednog od najautoritativnijih naučnika koji proučavaju Lenjinov život, tvrdi da je pismo originalno. U pismu koje je Ana Uljanova 1932. godine uputila Staljinu, ona kaže da njihov deda po majci potiče iz siromašne jevrejske porodice, rođen je u Ukrajini, a pokrstio se da ne bi morao da živi u getu i kako bi mogao da stekne visoko obrazovanje (sve što je Jevrejima bilo zabranjeno). „Vladimir Ilič je visoko cenio Jevreje“, Ana Uljanova piše Staljinu u vreme kada je bujao anti-semitizam u Rusiji i kada je Staljin pokušao sve Jevreje da preseli u daleke krajeve Azije, blizu kineske granice. „Veoma mi je žao da činjenica o našem poreklu nije bila poznata za vreme Lenjinovog života“. Uljanova je tražila od Staljina da se objave činjenice o Lenjinovoj jevrejskoj baštini, kako bi utihnuo anti-semitizam koji je bujao u to vreme. Ali, Staljin je ignorisao njeno pismo i naredio Uljanovoj da se mora sačuvati „apsolutna tišina“ po tom pitanju. On je u to vreme sprovodio „čistku“ u rukovodstvu Komunističke partije, u kojoj su stradali i mnogi Jevreji.

Dokumenta objavljena na izložbi skidaju i deo misterije i o Lenjinovoj smrti. Naime, kada je Lenjin 1922. godine doživeo moždani udar, navodno je tražio od Staljina da mu donese otrov, jer nije mogao da izdrži muke postmoždanog oporavka.

„Nije slučajno da je Lenjin tražio otrov baš od Staljina“, zapisala je 1922. godine u svom dnevniku najmlađa Lenjinova sestra. „On je znao druga Staljina kao boljševika, direktnog i posvećenog, bez imalo sentimentalnosti. Ko bi se drugi usudio da okonča Lenjinov život?“. Iako je Staljin bio spreman da ispuni Lenjinovu molbu, drugi članovi Politbiroa su se suprotstavili tom zahtevu.

Lav Trocki – Lev Davidovič Bronštajn - takođe Jevrejin na visokom položaju u komunističkoj vlasti za vreme i posle revolucije, koga je Staljin oterao u egzil u inostranstvo, a kasnije naredio da ga ubiju u Meksiku, napisao je u svojim memoarima da je Staljin ipak otrovao Lenjina.

U Rusiji, zemlji u kojoj je dugo prisutan anti-semitizam, ova značajna otkrića doneće mnoge nedoumice ruskim građanima, među kojima ima dosta onih koji i danas poštuju Vladimira Iliča Lenjina, osnivača Sovjetskog saveza.

MISTERIJA POREKLA LIBIJSKOG LIDERA

LIBIJA – strana štampa - Mnogi Libijci smatraju da Moamer Gadafi, dugogodišnji vladar Libije, uopšte nije beduinskog nego jevrejskog, a možda i hrišćanskog porekla. O detinjstvu libijskog lidera se ne zna mnogo. U većini biografija, koje su uglavnom Evropljani pisali, stoji da su Gadafijevi roditelji siromašni ovčari, pripadnici jednog beduinskog plemena koji su živeli u pustinji u blizini grada Sirta. Međutim, mnogi Libijci već godinama veruju da on krije da je pripadnik jevrejskog naroda.

Od kako je Gadafi došao na vlast, počele su da kruže priče o njegovom poreklu, pa je, prema nekim tvrdnjama njegova majka preuzela judaizam kao svoju veru, a prema drugim, njegova baba je bila Jevrejka koja je ostavila svog supruga zbog Arapina.

Mohamed Jusuf Magariaf, libijski disident i istoričar smatra istinitom tvrdnju da su Gadafijevi roditelji bili italijanski vojnik i Jevrejka. On kaže da su oni zbog sramote predali dete jednom katoličkom kardinalu koji ga je dao beduinskom čobaninu i njegovoj supruzi.

Magariaf, koji trenutno živi u SAD, napisao je brojne knjige o Gadafiju, a zbog suprotstavljanja režimu osuđen je na smrt. On je rekao u jednom intervjuu za „AOL“ da je tokom istraživanja

Gadafijevog porekla saznao za pismo koje bi moglo da potvrdi priču o Italijanu i Jevrejki.

“Godine 1972. Omar El-Meheši, Gadafijev saradnik, dobio je pismo napisano na italijanskom od kardinala koji je radio u Libiji kada je Gadafi rođen. To sam saznao preko radija. Omar nije znao italijanski, pa je dao pismo Kalefi Almontasiru, šefu diplomatije da ga prevede. Sreo sam se sa Almontasirom i pitao ga za pismo. Almontasir mi je potvrdio da pismo postoji i da ga je napisao kardinal da bi Gadafija podsetio na njegovo jevrejsko i hrišćansko poreklo”, ispričao je Magariaf.

Istoričar je rekao i da je čudno to što, nakon Gadafijevog dolaska na vlast, niko iz njegovog navodnog plemena nije rekao da je njegov rođak. “Plemenska tradicija je najvažnija u Libiji, svi su poznati po svojim ujacima i stričevima. U Gadafijevom slučaju niko nikada nije pomenuo da je on iz njegovog plemena. Gadafi nikada nije spominjao svoje rođake, ujake i stričeve. Niko ne zna tačan datum njegovog rođenja. Postoji previše znakova pitanja u vezi sa tim”, izjavio je Magariaf.

KOMENTAR UREDNIKA

Ne ulazeći u to da li su ove priče istinite, interesantno je da se za mnoge poznate ličnosti „sumnja“ da su jevrejskog porekla. Eto, u ovom broju Mosta imamo čak dva takva slučaja. Otkud ta jevrejomanija, ili židomanija? Kada su u pitanju pozitivne ličnosti, to nam ne smeta. Ali kada nedavno pročitamo da je i Hitler po poreklu afričko-jevrejskog porekla, kako tvrde belgijski istraživači koji su ispitali DNA 39 Hitlerovih rođaka, onda u najmanju ruku ne verujemo da je to istina. Verujem da se često iza takvih tvrdnji krije anti-semitizam, ali, možda je u pitanju i jevrejomanija, kako sam za ovu priliku smislio taj izraz, što bi trebalo da bude posledica anti-semitskog vaspitanja, samo u nešto blažem obliku. Isto tako je moguće da je reč o stereotipima, o Jevrejima kao nekoj bogomdanoj, nadljudskoj rasi. Kakav god zaključak doneli činjenica je da su Jevreji u više od poslednjih 100 godina predmet raznih kalkulacija: ekonomskih, političkih, naučnih („pa šta ako ima toliko Jevreja naučnika, oni su po prirodi pametni“). Verovatno će u budućnosti biti proglašeno još novih „Jevreja“, ali to nam ne smeta, ionako nas trenutno nema dovoljno da osvojimo svet, kako tvrde anti-semiti da je naša namera.

HERCLOVI, ZEMUN I TV EKIPA IZ IZRAELA

22.5.2011. Izraelski tv kanal 1 u poseti JOZ

Izraelska tv stanica „Kanal 1“, bila je gost Jevrejske opštine Zemun. Povod je bio snimanje dokumentarne emisije o potomcima Teodora Hercla. Deda i baba Teodora Hercla, Simon i Rivka-Regina sahranjeni su na Jevrejskom groblju u Zemunu. Njihovi spomenici danas privlače pažnju brojnih posetilaca. Radi sveobuhvatnijeg informisanja, Jevrejska opština Zemun objavila je dvojezični (srpski i engleski) multimedijalni CD o Jevrejskom groblju u Zemunu pod nazivom „Život posle smrti“. Ovaj izuzetni CD daje mogućnost svim posetiocima da se upoznaju sa burnom istorijom jevrejskog groblja osnovanog 1740. Posebno je tragična epizoda koja se odigrala tokom Drugog svetskog rata, kada je ono korišćeno za masovna sahranjivanja. Spomenik, koji je 1957. podigao Savez boraca Jugoslavije, čuva uspomenu na preko 6500 osoba stradalih u logoru Staro sajmište. Nenad Fogel i Mladen Hercl obišli su brojne spomenike predaka porodice Teodora Hercla koji su sahranjeni na Jevrejskom groblju u Zemunu.

Prezimenjaci: Mladen i Ivan Hercl

Najveću pažnju snimateljske ekipe privukli su veoma očuvani spomenici Teodorovih dede i babe. Vidno uzbuđen, Mladen se prisećao priča o rodbinskim vezama sa porodicom Teodora Hercla, koje je u detinjstvu slušao od svojih roditelja. Želja da sazna nešto više o svojoj porodici, bez obzira na to da li su u direktnoj vezi sa porodicom Teodora, dovela je i Ivana Hercla na Jevrejsko groblje u Zemunu. Njegovi deda i

baba, Emil i Marijana Hercl, odvedeni su 1942. sa ostalim Jevrejima iz Zemuna u logor Jasenovac, odnosno Staru Gradišku, gde su i stradali. Nenad Fogel je potom odveo tv ekipu, na čelu sa rediteljkom Jael Kiper i organizatorom snimanja Hadas Koen, do mesta gde se nalazila rodna kuća Teodorovog oca Jakova. Teodorov otac, Jakov, rođen je 26. adara 5595. godine (početkom aprila 1835.) u roditeljskoj kući u Apostelgasse 253 u Zemunu. Danas se na tom mestu nalazi zgrada koja je podignuta 1910. godine, sadašnji naziv ulice je Gundulićeva, dok kuća nosi broj 17. Kasnije se Jakov Hercl seli u Budimpeštu gde mu je rođen sin Teodor. Aškenaska sinagoga, podignuta 1850. godine, bila je mesto koje su redovno posećivali Teodorov otac Jakov i deda Simon. Posle snimanja ovog sada već bivšeg zdanja sinagoge, danas je to restoran, ekipa se smestila u prostorije sedišta Jevrejske opštine Zemun. Mladen je Ivanu pokazao porodično stablo i vezu svoje porodice sa porodicom Teodora Hercla. Ivan je izrazio očekivanja da će mu njegova istraživanja pružiti više saznanja o sopstvenoj porodici.

SEFARDI NA BALKANU

Daniel Danko Samokovlia poslao nam je priču o porodičnoj relikviji koju generacijama čuvaju potomci Leona Jozefa Fincija, nadržabina u Sarajevu

priredio Milan Fogel

O porodici Finci, jednoj od najstarijih na Balkanu, o kojoj su sačuvani autentični podaci, pisao je svojevremeno Milenko Pajić za Jevrejski glas iz Sarajeva. Intervjuisao je Zoju Finci, profesorku na Akademiji Likovnih umjetnosti u Sarajevu, koja je kroz priču o Leonu Jozefu Finciju i porodičnoj relikviji ukratko ispričala odiseju o seljenju sefardskih Jevreja iz Španije i njihovoj ulozi na prostorima Balkana tokom 18. i 19. veka.

Dakle, Leonov otac Jozef bio je rabin u Travniku, gde se Leon rodio. Bio je prvorođeni sin i otac je rešio da mu omogući visoko obrazovanje. Jozef je u vreme otomanske imperije bio predstavnik travničkih Jevreja u Carigradu. Veoma cenjen, imao je prijatelje i u Solunu, u vreme kada je sin započeo školovanje. Leon se školovao u Carigradu i Solunu, govorio je turski, grčki i hebrejski, a pripadao je kabalistima, verskoj i

filozofskoj nauci u srednjevekovnoj formi. Njegova prva knjiga „Vajleks“ - Moja razmišljanja - pisana na hebrejskom, čuva se u Muzeju grada Sarajeva. Zahvaljujući njegovim pra-praunukama Zoji i Nini Nehama Finci, udatoj Piliš, reprint izdanja štampan je 1988. godine u Torontu. Samo još da kažemo u uvodu priče o porodičnoj relikviji da se danas u arhivama u Beču, Istanbulu i Solunu čuvaju značajna dela ovog izuzetnog čoveka.

Kada je polovinom 18. veka Leon napustio Travnik zasnovao je porodicu u Sarajevu, u kojoj je rođeno osmoro dece. Izabran je za sarajevskog nadržabina, a istovremeno je predsedavao Velikim jevrejskim sudom mudraca.

Leon Finci

No, da se vratimo malo u prošlost. Posle progona Jevreja iz Španije i Portugalije krajem 15. veka, stotine hiljada Jevreja krenulo je prema turskoj imperiji, koja nije imala ništa protiv da ih primi. U prvoj polovini 16. veka sefardi su počeli da stižu u Bosnu, gde su se nastanjivali u većim i manjim mestima, dok se nije oformilo značajno jevrejsko sedište u Sarajevu. Na osnovu sačuvanih dokumenata može se sa sigurnošću tvrditi da je prva jevrejska nastamba u Sarajevu bila Sijavuš pašina दौर, koja se tako službeno zvala, dok se među Jevrejima nazivala Kortiž ili Kortižiko, a sugrađani su je zvali Velika Avlija, gde je ubrzo podignuta i prva sinagoga. Velika avlija je zapravo bio veliki han, koji je Sijavuš paša podigao da se u nju smeste tek pristigli Jevreji. Među brojnim doseljenicima, koji su se uglavnom bavili trgovinom, nalazila se i porodica Finci, što

se može videti uvidom u autentičnu poresku listu iz 1725. godine.

A evo kako je porodica Finci stigla u Bosnu. Jedan davni predak porodice Finci, nakon progona iz Španije, živio je u Dubrovniku. Priča o njegovom dolasku u Bosnu prerasla je u legendu koja se prenosi sa kolena na koleno u ovoj veoma brojnoj porodici. Predanje govori da je daleki rođak, kako bismo danas rekli, bio apotekar, koji je uspešno lečio obolele. Poznao je narodne lekove i droge, kako oni deluju kao i način spravljanja i upotrebe. Bio je intelektualac visokog ranga, govorio je nekoliko jezika, prevodio stare rukopise, bavio se kabalom, istraživao psihoterapiju i vremenom je postao poznat kao dobar poznavalac medicine. Travnički vezir je u to vreme tražio leka za svoju kćerku, miljenicu, koja je teško obolela. Vest o čudesnom apotekaru, posredstvom trgovaca, stigla je i do vezira. Odmah je poslao u Dubrovnik glasnika i zamolio apotekara da dođe u Travnik i izleči njegovu kćerku. Apotekar se mislio šta da radi, nije nikad bio u Travniku, plašio se promene klime, ali pošto mu je obećano puno gostoprimstvo, vezirova molba je bila uslišena. Apotekar je na radost vezira izlečio njegovu kćerku, otvorio je apoteku i uskoro se cela porodica iz Dubrovnika preselila u Travnik. Sve se to događalo početkom 18. veka, a kada su i druge jevrejske porodice počele da stižu u Travnik, osnovana je samostalna jevrejska opština. Iz Travnika se vremenom velika porodica Finci preselila i u druge gradove u Bosni, a Leon, kao što smo rekli, preselio se u Sarajevo.

Tako smo stigli i do priče o porodičnoj relikviji. Na jednoj od retko sačuvanih fotografija, vidi se da Leon drži u ruci štap, obeležje visokih dostojanstvenika toga vremena. Na vrhu je srebrna drška na kojoj je ugraviran porodični simbol, devetokraka zvezda. Prsten na ruci je takođe simbol dostojanstvenika i po jevrejskim običajima nosio se na malom prstu, nasuprot venčanom, koji se nosi na kažiprstu. Štap, kao porodična relikvija, sačuvan je do današnjih dana. Leonova pra-praunuka Zoja priča da se štap dugo nalazio u njenoj porodici, ali kada je 1953. godine umro njen otac, pošto su u porodici ostala samo ženska deca, majka je predala štap Zojinom stricu, a nakon njegove smrti nasledio ga je njegov sin.

Leon Finci je sahranjen na jevrejskom groblju u Kovačičima – Sarajevo. Na spomeniku, koji je sačuvan do današnjih dana, uklesana je kruna kao znak dostojanstva velikog rabina u turskom periodu. Turci su se iz poštovanja Leoneu obraćali hahambaša, što je značilo rabin nad rabinima. Pošto je bio zastupnik kabalističkog učenja na velikom spomeniku je uklesana ruka

kao simbol blagosti, mira i duhovnosti, načela za koja se ovaj čuveni rabin zalagao celog života. Svako vreme ima svoje legende, pa je tako među sarajevskim Jevrejima vladalo uverenje da obilazak Leoneovog groba znači izlečenje za bolesne. Danas članove porodice Finci možemo sresti širom sveta.

JUGOSLOVENSKI BATALJON U SASTAVU SAVEZNIČKIH JEDINICA NA SREDNJEM ISTOKU

**Prvi Battalion, Royal Yugoslav
Guards**

**- Intendantska služba u Zapadnoj
pustinji u Drugom svetskom ratu**

Piše Cvi Loker

U sastavu Bataljona su bili i vojnici, Slovenci iz Opštine kraj Trsta i drugih mesta Istre, koji su na početku rata mobilisani u italijansku armiju; nakon kapitulacije Italije pali su u zarobljeništvo, oslobođeni od Britanaca, te reorganizovani u pomenuti jugoslovenski bataljon. Ta promena i preobuka izvršena je u logoru Agami kraj Aleksandrije, u Egiptu.

Zadatak jedinice je bio transportna snabdevačka služba iz pozadine prema borbenim frontalnim trupama. Prvi komandant jedinice je bio pukovnik Stropnik, a potom do raspusta krajem maja 1943. godine, te generalštabni potpukovnik Milan S. Prosen, ranije vojni ataše u Londonu.

Komandni kadar sačinjavali su oficiri i podoficiri koji su stigli podmornicom ili preko Barija (Italija), gde su se našli kao izbeglice. Drugu grupu predstavljali su rezervisti koji su se dobrovoljno mobilisali putem Jugoslovenskog konzulata u Egiptu (Port Said) ili u Palestini (Jerusalim). Među njima je bilo šest rezervnih potporučnika i to:

Julije Kemenj; Mendi – Menahem Keren (Kraus); Tibor Cvi Loker; Deneš Manhajm; Mirko Stanić; NN poreklom iz Slavonske Požege. U toj grupi mobilisan je takođe jedan Dalmatinac iz karmelitskog manastira u Haifi. Kasnije su nam se pridružili kapetan I klase Ajadžem – poreklom iz Skoplja, a došao iz Legije stranaca; Pavle

Melamed – preko Beograda, oslobođen iz nemačkog ropstva.

Iz „otpusnice“, koju mi je izdao major Mihajlo Keković 27. maja 1943. saznajem da je sa nama bilo osam drugova rezervista sa Sueckog kanala. Oni su bili komandiri četa ili na drugim dužnostima.

U pustinji

Sve savezničke, ne-britanske jedinice (poljske, češke, grčke i druge) potpadale su pod britansku komandu u Kairu – General Headquarters, Middle East Forces.

Vežu su održavali tzv Liaison officers – oficiri za vezu. Takav je kod nas bio kapetan Gray, „Solunac“ iz Prvog svetskog rata. U kontaktu sa Kairom on je sredio da nas 14 dobrovoljaca sa Srednjeg istoka ne učestvujemo u glasanju za ili protiv spajanja sa partizanima u domovini, budući da smo mi „Egipćani“, kao i „Palestinci“, izjavili da ne želimo repatrijaciju, nego hoćemo da se vratimo našim domovima, odakle smo mobilisani. To je bio skroman doprinos opštoj borbi protiv Sila osovine, onome što Britanci nazivaju „Ratni napor“ (war efforts).

APRILSKA POSETA SARAJEVU

piše Avraham Atijas

Početkom meseca aprila ove godine ponovo sam, nakon osam godina, imao priliku da posetim svoj rodni grad Sarajevo. Ovaj put je moj boravak u tom gradu trebalo da traje najviše tri dana, da bih u tom periodu obavio jednu misiju, od nekih mojih bliskih rođaka i prijatelja već unapred procenjenju kao neostvarivu. Naime,

prema sugestijama sinova, a uz insistiranje moje sestre Erne iz Novog Sada, cilj mog putovanja iz Izraela u glavni grad Bosne i Hercegovine bio bi da pokušam ispuniti jednu "micvu" prema mojim poodavno preminulim roditeljima. Otac Naftali je 1965. godine napustio ovaj svet i kao ugledni sarajevski građanin (sindikalni funkcioner), uz sve pripadajuće službene počasti, bio sahranjen na memorijalnom koševskom groblju "Lav". Pet godina kasnije i moja majka Rena je preminula, ali je bila sahranjena na jevrejskom delu drugog, novijeg groblja kojeg nazivaju "Bare". Ranija teoretska razmišljanja o mogućnosti da se kosti oba roditelja nađu u jednoj, zajedničkoj grobnici na jevrejskom delu groblja su u poslednje vreme bila prerasla u porodičnu raspravu o realnim izgledima da li se ova zamisao zaista može ostvariti. Odluku da se neposredno angažujem u tom pravcu ubrzale su i glasine da će se groblje "Lav" u dogledno vreme premestiti na neku drugu, verovatno mnogo dalju lokaciju, van grada, kako bi taj prostor, nedaleko od centra grada, bio ustupljen graditeljima stambenih ili nekih drugih objekata. Zahvaljujući pomoći "jevrejske veze" iz Beograda i Sarajeva, a posebno angažovanju gospodina Mihajla Atijasa (nismo u rodu!), direktora jevrejske muzejske Galerije u Sarajevu, dobio sam informacije o proceduri za izvršenje planirane "ekspedicije". U tim trenucima me je prilično uplašio taj, naizgled, preambiciozni, vremenski kratki poduhvat. Ali, kada sam sutradan ujutro, uz pomoć mog prezimenjaka uspostavio kontakt sa pogrebnim preduzećem koje brine i o navedenim grobljima, sve je teklo kao u snu, rekao bih gotovo idealno. Umesto sutradan, cela procedura u kancelariji i na terenu obavljena je taj isti dan i sve je teklo u najboljem redu. Istog dana dogovorio sam s klesarom i izradu zajedničkog spomenika. Kada sam stigao u moju hotelsku sobu, osetio sam veliko psihičko rasterećenje, ali sam telesno bio veoma iscrpljen. Ovo poslednje mi ipak nije moglo pomutiti izuzetno zadovoljstvo da sam uspeo ispuniti micvu, uprkos izvesnih sumnji u tu mogućnost, a koje su se tih dana počele i u meni buditi. Sada sam mirnije mogao da se pripremam za sutrašnje književno veče, a i da zajedno s agilnim i predusretljivim novinarom, a moderatorom za to veče, Elijem-Lelom Tauber dogovorim potrebne detalje. Imao sam i dovoljno vremena da se prošetao gradom i utvrdim šta je ostalo od nekadašnjih urbanističkih rešenja u pojedinim delovima grada i šta je novo izgrađeno. Pre svega, obreo sam se u starom

delu – Baščaršiji. Tamo se mnogo toga izmenilo i modernizovalo, a bili su u toku i radovi u nekim od uskih ulica u tom delu grada. Želeo sam da na najprometnijem mestu Baščaršije, u jednoj od poslastičari, na raskrsnici zvanoj "slatko čoše", popijem pravu bosansku (tursku) kafu iz džezve i fildžana. Momak koji je posluživao stolove ispred poslastičare, sa smeškom mi je rekao da tu kafu više ne prave, ali da me može poslužiti ekspreso kafom. Bio sam zbog toga prilično razočaran, ali sam ipak prihvatio njegovu ponudu. Ali, kao rođeni Sarajlija, osetio sam se ipak nekako "prazno" bez one prave bosanske kafe iz bakrene džezve i to još na čuvenoj Baščaršiji! Zapazio sam i mnoštvo drugih promena i novina u gradu, kao, na primer za mene nove i nepoznate nazive ulica i trgova. Jedino je glavna gradska ulica zadržala svoje ime – Maršala Tita!. O ostalim promenama, nabolje ili nagore, ovde ne bih želeo da pišem, jer bi tome trebalo posvetiti neki drugi, poduži zapis.

Velika, dobro očuvana jevrejska sinagoga, smeštena u centru grada, a preko reke Miljacke, izgrađena je još davne 1902. godine i do Drugog svetskog rata je imala aškenasko bogoslužjenje. Posle rata postala je zajednička, sefardsko-aškenaska, jer je druga, velika sefardska sinagoga "El Grande Kal" bila u ratu značajno oštećena. Ustupljena je posleratnim vlastima da je obnove i upotrebe za kulturne manifestacije u gradu. Sadašnja sinagoga je pokrivenom pasarelom vezana za susednu zgradu u kojoj su smeštene prostorije sarajevske Jevrejske opštine. Bilo mi je veliko zadovoljstvo da se ponovo nađem u poznatom ambijentu i da se tamo susretnem s prijateljima od kojih neke nisam video više godina. Već na prvi pogled stekao sam utisak da je ova mala opština, na čelu s veoma aktivnim sadašnjim predsednikom Borisom Kožemjakinom, dobro organizovana i da ima brojne aktivnosti. Bilo je zaista prijatno razgovarati sa Danilom, Bobom, Nelom, Elijem, Cickom, Blankicom, Sonjom, Ninom, Ernom-Sekom i nekim drugim dugim dragim prijateljima sa kojima sam razmenio brojne lepe uspomene. Napuštajući Sarajevo, truckajući se u "šerutu" koji se provlačio krivudavim usponima prema planini Romaniji i dalje prema drugim bosanskim planinama na putu ka Beogradu, pitao sam se da li će mi se u skoroj budućnosti pružiti prilika za još neku posetu ovom gradu, s obzirom na moje malo podmakle životne godine. Pre nego što sam se uljuljkao u san, mislim da sam poluglasno izgovorio na ivritu dobro poznatu

uzrečicu: "Ihije ma še ihije", što bi u slobodnom prevodu moglo značiti: Neka bude kako treba da bude!

VREMENA SE MENJAJU

Piše Danilo Semnic

Početak 1949. godine u novoj domovini, Izraelu, već sam bio pripadnik armije, i našao sam se na prvom dopustu u Tel Avivu. Sve je za mene bilo novo, upijao sam sve što sam tom prilikom video. Prvo što sam zapazio bili su uski, nezgrapni i stari autobusi, čija su se zadnja vrata otvarala ručno, pomoću odgovarajuće poluge sa drškom. Tada sam se setio da su ulicama u staroj domovini već krstarili novi i konformni trolejbusi. U to vreme u Izraelu su međugradski drumovi bili jednu četvrtinu uži od jedne trake sadašnjih autostrada. Autobuska vožnja između Haife i Jerusalima je trajala punih četiri i po sata, sa jednim usputnim prekidom od 15 minuta, kako bi se putnici malo „osvežili“. U novoj domovini su tada privatni automobili smatrani za luksuz, dok su u staroj bili retkost.

Istovremeno su u Beogradu taxi službu obavljali stari, već pre toga rashodovani, automobili, koji su posle rata restaurirani i osposobljeni za vožnju. Veliki broj automobila je poticao iz inventara nemačke okupacione vojske, koja ih je prilikom povlačenja ostavila za sobom. U Izraelu je ta služba bila nešto naprednija.

Ko je na početku pedesetih godina prošloga veka, nekim čudom, posedovao Vespu – laki motorcikl, uživao je isti društveni status kao današnji vlasnici BMW-a ili Audi-ja.

Stanovnici Izraela su bili, manje – više, standardno odeveni, a odeća, koja je bila istoga kroja, pantalone i sportski žaket, tzv „betl dres“, kaki boje, koja je tada bila dominantna. Sećam se da su se stanovnici stare domovine, i pored teške privredne situacije, naročito nedeljom, kretali u kompletnim odelima.

U krugovima devojaka udavača su tada, kao eventualni, budući životni partneri, najcenjeniji bili članovi autobuskih kooperativa (Eged i dr.), čiji status je, bar sa materijalne strane, garantovao bezbrižan i prijatan život.

Vreme nije stajalo. U Izraelu nam je u ratovima, teškom radu i veseljima, gotovo neprimetno prohujalo nekoliko decenija i sada se nalazimo na početku dvadeset prvog veka, eri visoke tehnologije i raznih kompjutera, koji su postali nerazdvojni pratioci našeg dnevnog, društvenog i javnog života. Svako zna sve o svakom, nema više tajni, a istorija će pokazati da li je to dobro ili ne. Teško je predvideti šta će biti u budućnosti.

LIANA GROSS I STUDIO 6 NA IZLOŽBI U NATANIJI

piše Milan Fogel

Pre 13 godina Liana Gross je u saradnji sa Ditom Liron pretvorila podrum kuće u atelje koji je odmah počeo da okuplja umetnike različitih slikarskih pravaca. Već deset godina okosnicu grupe, pod nazivom Studio 6, čine Liana, Dita, te Eduard Grosman, sa velikom međunarodnom reputacijom, i Rozi Šaham, poreklom iz Kanade. Pod pokroviteljstvom grada Natanije u galeriji CUK – na litici pored obale mora - mesec dana je bila otvorena izložba slikarskih radova ovih izuzetnih umetnika. Za ovu izložbu štampan je kvalitetan katalog, koji može u svakoj biblioteci da nađe mesto pored najpoznatijih knjiga reprodukcija velikih majstora.

No, ovo je, ipak, kratka priča o Liani Gross, rođenoj u Dubrovniku.

Liana potiče iz predratne cionističke porodice. Njena baka vodila je hakšara u Subotici, gde su mnogi intelektualci, spremajući se za odlazak u Palestinu, učili kako se obrađuje zemlja i sve što je vezano za poljoprivredu. Lianin otac je bio aktivista u Alijat Noar, pripremi i dovođenju mladih u Palestinu. Kada je stigla vest da je Lianin otac umro, Lianina majka je živela u Dubrovniku. Prolazilo je vreme i Lianina majka se udala i u novom braku rodila drugo dete. Iznenada se pojavio Lianin otac. Nije bila laka odluka kako dalje; Lianina majka je sa kćerkom ostala u Dubrovniku, a otac se 1949. definitivno uselio u Izrael. Kada je Liana 1966. godine završila srednju školu i ona se uselila u Izrael. Godinu dana kasnije udala se za advokata Josefa Grosmana; imaju troje dece i pet unuka.

Odmah po dolasku u Arec Liana je upisala studije na Umetničkoj akademiji Becalet u Jerusalimu. Studije je nastavila u Haifi, Institut za tehnologiju i arhitekturu i interier, gde je diplomirala 1971. godine, a tamo je kasnije studirala likovnu umetnost višeg stepena. U Nataniji, gde živi sa porodicom od 1978. godine, četiri godine je bila predsednik Udruženja likovnih umetnika, od 1994. do 1998, kada je sa pomenutom Ditom Liron odlučila da otvori umetnički atelje u kome se okupila grupa umetnika u Studiu 6.

Liana je, možemo slobodno reći, ambasador kulture, koja je više puta vodila izraelske umetnike u Hrvatsku.

„Mediterranski susreti“, izložba otvorena u Muzeju moderne umetnosti u Dubrovniku, posebno joj je ostala u dragom sećanju. Naravno, tu je i Bijenale u Dubrovniku gde je Liana učestvovala u okviru manifestacije „Predstavljajući Izrael“. Naravno, tokom godina Liana je izlagala svoje radove na više izložbi u Arecu i inostranstvu.

Razgovor sa Lianom Gross obavljen je prilikom posete izložbi u galeriji CUK. Aktivisti Hitahduta, iz više gradova, okupili su se da zajedno sa Lianom, kao domaćinom, obiđu izložbu. Odmah je zapažen sopstven stil Liane Gross, koja veoma uspešno kombinuje različite tehnike, harmonično sklopljene na platnima većeg formata.

Liana je malo pričala o svojim radovima na platnu u ulju, koje bismo mogli nazvati ekspresionističkim, a i mediamix, a više je čekala da čuje naše komentare. Niko od nas ne bi se mogao pohvaliti da je likovni kritičar, ali, verujte, nije po onoj narodnoj izreci: „naša je najbolja“, nego su nas zaista najviše plenila Lianina platna. Verujem da ćemo ubuduće imati prilike da pišemo i o Lianinim novim radovima.

PORTRET

AVI ALBAHARI

Piše Višnja Kern

Ulaz u lijepo uređenu kuću u Haderi ukrašenu cvijećem i malim skulpturama. Salon pun kreacija u raznim tehnikama, od kaširanog papira do keramike, pečene, bojane, puno slika na zidovima. Preljepo, ugodna i topla atmosfera. Sve su to Avijevi radovi, tvorevine njegove mašte i potrebe za kreacijom, a većina radova inspiriranih sjećanjima na djetinjstvo i njegovim ne lakim životom ratnog siročeta, djeteta odraslog bez obitelji.

Višnja Kern sa Avijem Albaharijem

Avi priča svoju životnu priču vrlo živahno i temeljito. Sjećanja se nižu bez zastoja. Drugi svjetski rat...ratne godine, dječak Avi od 4 godine, iz sarajevske sefardske porodice nalazi se u vrtlogu rata o kojem pojma nema. Obitelj rasturena, staradala, poubijana, odvedena u logore iz kojih se nitko od obitelji nije vratio. U zadnji trenutak prije nego sto je odveden s majkom u sabirni logor Đakovo, tetka, goja, preko svojih katoličkih veza uspijeva prebaciti dječaka Avija u Split koji je pod talijanskom okupacijom, i sklanja ga u katolički samostan u kojem su sakrivena izbjeglička deca .

Jedan od sedmoro židovske djece, unutar grupe od 42 djece sklonjene u samostanu, a nadzirano i paženo od samo dvije časne sestre, bio je i naš Avi Albahari.

Dvjema opaticama je bilo znano da se unutar grupe od 42 djece krije i sedmoro židovske djece. (Avi se pobrinuo da se dvjema časnim sestrama prizna status pravednika među narodima u Yad Vashemu).

Po završetku rata vraćaju ga u Sarajevo i nakon 3 godine provedene u sirotištu i kod "tete",

prebacuju ga u dom za nezbrinutu židovsku djecu u Beograd.

Iz židovskog sirotišta u Beogradu, usvaja ga obitelj koja pravi aliju, i dovodi 11 godišnjeg dječaka Avija sa sobom u Izrael, smješta ga u Kfar HaRoe i napušta Izrael zauvijek .

Počinja u novoj zemlji novi, težak period u životu dječaka bez obitelji. Smještaju ga u vjersku odgojnu ustanovu, Kfar HaRoe. Život nimalo lak za dječaka iz sekularnog okruženja u kakvom je rastao Avi. Pomoći niotkuda. Jedini i najbliži rođak, Avijev bratić Dado Elazar (Avijeva majka Erna Elazar i otac Dade Elazara su bili braća), iako već tada na visokom vojnom položaju nema vremena da se bavi svojim malim rođakom.

Ipak, jednog sretnog dana nakon dvije i pol godine, pojavljuje se Dado i izbavlja očajnog Avija iz pobožnog Kfar HaRoe (prekrasna skulptura koja to prikazuje). Konačno spas, Dado Elazar uspijeva teškom mukom izvući bratića Avija iz pobožne ustanove Kfar HaRoe, i smješta ga u mladi kibuc Ruhama u zapadnom Negevu. Život u kibucu opet nije baš lagodan za mladog Avija. Očigledna diskriminacija između djece koja imaju roditelje u kibucu, i djece koja su dosla "izvana", bolna je i osjeća se u svemu, od učenja do oblačenja.

Godine prolaze, Avi radi, spretan je i vrijedan, te se prilagođava životu u kibucu. Nakon odsluženja vojnog roka vraća se u kibuc u kojem živi i radi daljnjih šest godina. Konačno odlučuje napustiti kibuc i kreće u samostalan život, koji opet nije lagodan, ali pruža više mogućnosti za kreativnu, vrijednu osobu kao što je Avi.

Sreće svoju životnu družicu Miriam (također ex Yu porijekla), s kojom se vjenčao 1964, te počinje porodični život koji naravno ima svoje zahtjeve i potrebe, a s kojima se mladi par hrabro nosi.

Iako mu život u kibucu nije dao neku formalnu naobrazbu niti zanimanje, širok dijapazon poslova i radova koje je tamo obavljao, osposobili su ga za razne poslove i dale mogućnost da se snađe u svakoj situaciji. Ipak, Avijeva potreba za kreativnim stvaranjem ostaje dominantna, odnosno postaje sve izražajnije. Ta potreba ga usmjerava na rad koji je vezan na bilo koji način uz umjetnost.

Godinama radi s djecom na stvaralačkim tečajevima, podučava tehnike izražavanja i oblike stvaranja, prenosi entuzijizam i znanja, a istovremeno i sam stvara u tišini svog ateljea. Godine prolaze, radova sve više, tehnike i

mogućnosti stvaranja se mijenjaju i usavršavaju, znanje se gomila.

Danas je Avi član organizacije umjetnika u Haderi, sudjeluje na kolektivnim izložbama, svira gitaru za vlastito i naše zadovoljstvo, stvara. Želja mu je postaviti samostalnu izložbu, na koju vjerujem, vidjevši količinu i kvalitetu gotovih radova, kao i onih u procesu, ćemo biti uskoro pozvani.

Želimo Aviju puno, puno uspjeha i da mu se sve želje ostvare.

BAZA PODATAKA O NACISTIČKOJ KRAĐI UMETNIČKIH DELA

VAŠINGTON, 5. maja 2011. (Beta-AP) - Američki Nacionalni arhiv udružio se sa drugim arhivskim institucijama sveta radi osnivanja on-line baze podataka o umetninama koje su zaplenili nacisti. Baza podataka trebalo bi da olakša stručnjacima i vlasnicima otetih umetničkih dela da uđu u trag predmetima koje su nacisti širom Evrope zaplenili u deceniji koja je obuhvatila dolazak Adolfa Hitlera na vlast i do kraja Drugog svetskog rata. Saveznici su našli stotine hiljada umetnina, ali brojni predmeti nisu vraćeni vlasnicima.

**U sredu 29.6.2011. planiran je
obilazak kuće Lohamej
Ha'Getaot i Naharije**

Program

1..predavanje o pravima preživelih Holokausta 2. ručak 3. predavanje "Holokaust jugoslovenskih Jevreja 4. obilazak muzeja 5. postoji opcija obilaska Rosh Hanikra i Naharije

Kako bi organizovali mesta na kojima će vas čekati autobus, molimo sve zainteresovane da stupe sa nama u kontakt sledeće brojeve telefona:

Lili Papo 0503556841

Miri Derman 0503556842

Ne možemo garantovati nikome ko se ne prijavi na vreme da će biti slobodnih mesta u autobusu.

Cena izleta je 10 šekela za članove i 20 šekela za goste

Mesta okupljanja biće vam javljeno naknadno. HOJ

NOVA ORGANIZACIJA ZA RESTITUCIJU IMOVINE PROJEKAT HEART – SRCE

**AKO STE VI ILI VAŠI ROĐACI JEVREJSKOG POREKLA
POSEDOVALI IMOVINU KOJA JE KONFISKOVANA,
OPLJAČKANA ILI NASILNO PRODANA U VREME
HOLOKAUSTA, MOGLI BISTE IMATI PRAVO DA
UČESTVUJETE U PROJEKTU HEART**

Projekat HEART traži saradnju nevladinih organizacija (NVO) u informisanju članova svojih zajednica o projektu HEART. Projekat HEART je projekat Jevrejske Agencije za Izrael, koji se finansira i sprovodi u saradnji sa Vladom Izraela. Projekat HEART će se u ovoj fazi usredsrediti na identifikovanje lica koja mogu imati potencijalna potraživanja u vezi sledećih vidova privatne imovine:

1. imovina koja se nalazila u zemljama koje su bile pod kontrolom nacista ili sila Osovine u bilo koje vreme tokom Holokausta; I
2. imovina koja je pripadala licima koja su po racističkim zakonima nacista i sila Osovine smatrana Jevrejima; I
3. privatna imovina koja je u vreme Holokausta bila konfiskovana, opljačkana ili nasilno oduzeta od strane nacističkih ili snaga sila Osovine tokom Holokausta; I
4. restitucija nije data za oduzetu imovinu nakon Holokausta.

Krajnji cilj projekta HEART je da obezbedi sredstva, strategiju i informacije koje će omogućiti Vladi Izraela, Projektu i njegovim partnerima da barem u maloj meri osiguraju pravdu za jevrejske žrtve, njihove naslednike koji imaju pravo na nadoknadu i za jevrejski narod.

Zainteresovane za učešće u Projektu upućujemo na sajt <http://www.heartwebsite.org>. Dostupne informacije možete dobiti i na srpskom/hrvatskom jeziku. Savetujemo zainteresovane da dobro prouče pravila učešća. Vaše učešće se potvrđuje slanjem popunjenog upitnika. Istovremeno se korisnici pozivaju, ukoliko ne žele da učestvuju u Projektu da to pismeno potvrde, što drugim rečima znači da će i oni i njihova imovina na koju imaju eventualno pravo biti registrovani. Objavljujemo samo jedan deo pravila u vezi odricanja odgovornosti.
Urednik Mosta

“Korisnik razume da podnošenje Upitnika na bilo koji način ne garantuje da će primiti bilo kakvu nadoknadu preko Radne grupe za nadoknadu imovine iz vremena Holokausta (projekt HEART) ili njenih sadašnjih ili budućih interesnih grupa, vlasnika, partnera ili delova“.

„Ako vam je potreban savet u vezi sa bilo kojom zakonskom ili finansijskom stvari, trebalo bi da konsultujete odgovarajućeg stručnjaka“. Konfiskacija, pljačka i nasilna prodaja jevrejske imovine u Šoaha vreme napravili su nemerljivu štetu Jevrejima i jevrejskim zajednicama - štetu koja se nastavlja do danas. Projekat HEART stvoren je kao inicijativa da se dosegne, u jednoj sveobuhvatnoj misiji, do onih kojima može da se pomogne.

Pokušaj projekta HEART da ostvare nadoknadu imovine jeste zakasneo, ali ipak vitalan korak u pravcu ispravljanja, barem u izvesnoj meri, ogromnog gubitka imovine koji su pretrpele jevrejske žrtve u vreme Šoaha. Projekat HEART traži saradnju lidera jevrejske zajednice da se dođe do onih koji su ispaštali ili još uvek ispaštaju zbog nedela koja su učinjena njima i njihovim porodicama.

Projekat HEART je uspostavio pozivni centar sa besplatnim telefonskim linijama i operaterima spremnim da pomognu. Operateri koji govore razne jezike, moći će odgovoriti na pitanja i obezbediti da svi potencijalni kandidati i organizacije koje sarađuju dobiju dodatne Upitnike i druge dokumente.

Da bi pomogli svim zajednicama da dopru do svojih članova, dokumenti navedeni dole mogu da se preuzmu sa ove internet stranice.

<http://www.heartwebsite.org>

OPŠTA RESTITUCIJA U SRBIJI

(ZAKON O DENACIONALIZACIJI)

Autori: Aleksandar Nećak, Predsednik Saveza jevrejskih opština Srbije i advokat Miroslav Minja Nikolić

Savez jevrejskih opština Srbije je utvrdio osnovne principe vraćanja oduzete imovine Jevrejima. Prema najavama iz Vlade Republike Srbije, do kraja ove godine bi trebalo da bude usvojen Zakon o vraćanju ranije oduzete privatne imovine, po osnovu propisa o nacionalizaciji, agrarnoj reformi, konfiskaciji, sekvestraciji, kao i po osnovu drugih propisa i akata države, kojima je vršeno oduzimanje privatne jevrejske imovine i imovine drugih građana Srbije. Savez jevrejskih opština Srbije će u okviru svojih tekućih poslova, poseban akcenat davati ovom najvažnijem imovinsko pravnom pitanju, nakon oduzimanja privatne imovine. Saradnja Saveza jevrejskih opština Srbije sa advokatom Miroslavom Minjom Nikolićem iz Beograda, inače je uspostavljena, prilikom „odbrane“ Zakona o vraćanju (restituciji) imovine crkvama i verskim zajednicama, gde je ovaj advokat bio pravni zastupnik Saveza jevrejskih opština Srbije, kao i svih drugih tradicionalnih crkava i verskih zajednica. Ova međusobna saradnja je, na najbolji način, krunisana pozitivnom odlukom Ustavnog suda, kojom je ovaj važan zakon ostao na pravnoj snazi.

Savez jevrejskih opština Srbije sve svoje aktivnosti vezane za opštu restituciju, zasniva na sledećim osnovnim zahtevima i principima: Pre svega, imovina Jevreja koji su ubijeni u Holokaustu, a koji nemaju svoje naslednike, trebalo bi da se transformiše u fond, koji bi služio za život i rad Jevrejske zajednice u Srbiji, a njime bi upravljao Savez jevrejskih opština Srbije. Najpravičnije je, da se godina 1941., a ne 1945., smatra kao godina kada je privatna imovina bila oduzeta od Jevreja u Srbiji. Ovaj zakon o opštoj restituciji, trebalo bi da uključi sve one Jevreje, koji su se odrekli svoje imovine prilikom imigracije u Izrael (Alija, 1948 – 1953.). Pre nego što ovaj zakon bude izašao pred srpski parlament na usvajanje, Savez jevrejskih opština Srbije bi morao biti uključen u javnu raspravu o nacrtu tog zakona, kako bi mogao istaći i sve druge odgovarajuće predloge izmena i dopuna tog teksta, u najboljem interesu Jevreja.

Nije potrebno dodatno objašnjavati, koliko je ispravljanje ove imovinske nepravde bitno za život i rad Jevrejske zajednice i Jevreja u Srbiji. Možemo slobodno reći, da od dosledne primene načela pravičnosti u donošenju i izvršavanju tog budućeg zakona, zavisi čak i opstanak Jevrejske zajednice u Srbiji. U nastojanjima da obezbedimo što bolji položaj Jevreja u budućem zakonu o vraćanju privatne imovine, kao i u postupku izvršenja tog zakona, mnogo će značiti pozitivan stav Evropske unije o ovom pitanju. U taj proces ulazimo sa još jednim pozitivnim osećanjem. U postupku odbrane Zakona o vraćanju (restituciji) imovine crkvama i verskim zajednicama, uverili smo se, koliko moć može dati dobro razumevanje i saradnja sa drugim tradicionalnim crkvama i verskim zajednicama u Srbiji, kod rešavanja zajedničkih imovinskih problema. Konačno, i Ustavni sud je na primeru tog crkvenog imovinskog zakona dokazao, da je u svom radu nezavisan, nepristrasan i pravičan. Zbir tih osećanja, daje dobru osnovu da verujemo, da će i ovo pitanje, uz naš trud i Božiju pomoć, biti rešeno u najboljem interesu Jevreja i svih drugih oštećenih ljudi u Srbiji.

e-mail adresa advokata Nikolića u Beogradu:
advokat@minjanikolic.rs

NASER JE FANATIČNO MRZEO IZRAEL

Piše dr Teodor Kovač, Novi Sad

Sada, uoči meseca juna, neminovno se sećam 1967, „onih“ dana od pre 44 godine. Uostalom, ti dani se i ne mogu zaboraviti. Zašto je Naser tako fanatično mrzeo Izrael?

U vreme kada je objavljena obnova jevrejske države posle dva milenijuma, Izrael su napale okolne arapske države (ali ne samo one), što je uostalom dobro poznato. Država se tek organizovala, prava vojska tek nastajala. Pa ipak se uspešno suprotstavljala napadačima.

Egipatska vojska nadirala je s juga s namerom da stigne i zauzme Tel Aviv. Zaustavljena je kod arapskog sela Faludža, nekoliko kilometara dalje bio je tek osnovan Kibuc Gat (među osnivačima bili su i pripadnici pokreta Hašomer Hacair iz Jugoslavije). U to vreme taj Kibuc bio je jedan od najjužnijih kibuca ako ne i najjužniji. Niti su Egipćani mogli dalje, niti su ih Izraelci mogli potisnuti. Trajalo je to tako neko vreme. Onda su Izraelci predložili da se predstavnici obe vojske dogovore o prekidu vatre. Predlog je prihvaćen, sastanak je održan u Kibuc Gat. U to vreme članovi Kibuca stanovali su u šatorima, u

zidanoj zgradi stanovali su, pretežno, roditelji s bebama, malom decom.

Predstavnici egipatske vojske bili su kapetan (moguće je da je bio major) Gamal Abdel Naser i još jedan oficir koga bi u srpskim narodnim pesmama zvali „crni Arapin“, verovatno je poticao iz Sudana, a izraelsku vojsku predstavljala su takođe dva viša oficira. Razgovarali su u sobi koja je tada pripadala bivšim Novosađanima. Egipćanima je predloženo da se povuku, sami su se mogli uveriti da nemaju mogućnosti da napreduju, da ne ginu uzalud. a Izrael će im omogućiti da ponesu sa sobom sve naoružanje. Naser je odgovorio da je on oficir koji se zakleo kralju na vernost (u to vreme Egipat je bio kraljevina, tada na čelu s kraljem Farukom), on će raportirati kralju, kako kralj odluči, tako će biti. Posle nekog vremena Izraelci su zapazili da egipatska vojska odlazi i nosi sa sobom sve što je imala u svom posedu.

Nije teško zamisliti kako se osećao školovani oficir jedne regularne armije koji se mora povući pred vojskom koja je tek nastajala. Verovatno uvređena sujeta, sramota da se povlači rodila je mržnju koja nije nikada nestala.

I kada su 1949. na Rodosu arapske države potpisale primirje s Izraelom, nije došlo do pravog primirja. Postepeno, sve više i sve češće, su grupe naoružanih ljudi upadale na izraelsku teritoriju, pljačkale i ubijale tamošnje civile. U gradovima i naseljima blizu granice, vojska je morala da prati stanovnike tih mesta kada su odlazili ili se vraćali s posla da ne bi bili opljačkani i ubijeni. Bez obzira što je Izrael nebrojeno puta molio, tražio, zahtevao da se prestane s tim upadima, ništa se nije promenilo. Onda, u jesen 1956, Izrael je vojno intervenisao, stigao je duboko na egipatsku teritoriju, prešao preko Sueckog kanala (potonji general i šef saniteta izraelske vojske (bivši Novosađanin) kazao je da se okupao u tom Kanalu). Naser, u međuvremenu je ukinuo monarhiju, postavio je generala Nagiba za marionetskog šefa države, ali ubrzo svrgnuo i njega i sam zaseo u predsedničku fotelju. Govorio je sve oštrije protiv Izraela i najavio nacionalizaciju anglo-francuske kompanije koja se starala o Sueckom kanalu, a kada je to i učinio, Egipat su napali Vel. Britanija i Francuska. U to vreme izbio je ustanak u Mađarskoj, svet je došao u krizu i na intervenciju SAD trupe sve tri države su se povukle. Savet bezbednosti doneo je odluku da se Sinaj demilitarizuje, a na granicu između Izraela i Egipta stacioniraju trupe pod zastavom UN, među njima bio je i odred jugoslovenske vojske, i Naser opet nije uspeo da porazi Izrael, nisu njegove trupe bile na izraelskoj nego izraelske na egipatskoj teritoriji.

Naserova antiizraelska demagoška, populistička retorika postajala je sve oštrija. U arhivima postoje kopije Ben Gurionovog pisma Titu u kojem moli Tita da Naseru ukaže na svu besmislenost njegove antiizraelske politike. Da li je Tito intervenisao, potpisani ovog teksta ne zna, ali ako je i bilo neke intervencije, kod Nasera naišla je na gluve uši iako je Naser bio veliki prijatelj Tita.

A onda je došla 1967, godina. U proleće te godine, Naserovi ratoborni govori postali su pravi „casus belli“

(razlog za rat). Objavio je da će zatvoriti Akabski zaliv i time zatvoriti jedinu izraelsku luku prema Aziji, a Suecki kanal Izrael i onako nije mogao da koristi. Zahtevao je od generalnog sekretara UN da povuče trupe UN s izraelsko-egipatske granice itd. Sovjetski Savez je godinama snabdevao egipatsku vojsku modernim oružjem, u iznosu od više dolarskih milijardi. Naser je, verovatno, smatrao da je konačno došlo njegovih „pet minuta“, konačno da pobedi i ponizi Izrael. Iako je Izrael na mnogo načina poručivao da će, nastavi li Naser da govori šta će uraditi i da će sprovesti što govori, i putem raznih diplomatskih kanala da će se suprotstaviti sa svim svojim potencijalima, Naser je sve zapaljivijim govorima pojačavao već i onako usijanu atmosferu. Ništa se nije promenilo. Svet je znao da Izrael ne može popustiti jer bi to značilo njegov kraj.

Onda je došao 5. juni. Naser je nameravao da napadne, što nije ni tajio, a bio je i spreman da dočeka izraelski napad. Ratovi obično počinju u ranu zoru. Tog 5. juna jutro je prošlo bez izraelskog napada. Piloti su već od praskozorja sedeli u avionima s upaljenim motorima ali kad ni posle više sati nije došlo do izraelskog napada, naređeno je da se motori ugase i da piloti napuste avione. Da bi doprineli obmani, Izrael je grupu mladića obukao u pilotske uniforme i poslao ih na plažu blizu egipatske granice da bi špijuni koji to vide javili egipatskoj komandi. Znači, očigledno je da tog dana neće biti napada.

Onda je krenulo. Izraelski avioni poleteli su preko Sredozemnog Mora i s „leđa“ napali aerodrome, avioni su uništavani, za nekoliko sati Egipat je ostao bez svog vojnog vazduhoplovstva. U modernom ratu vojska koja nema vazдушnu zaštitu nije više ozbiljan protivnik. Tako je i tada bilo. Još znatno pre mraka egipatska vojska bila je razbijena. Naser je podneo ostavku i, ali po onoj „ja idem, a vi mi ne dajte“, organizovane su „spontane“ demonstracije, a možda je bilo zaista i onih spontanih, gde su tražili da Naser povuče ostavku. Povukao ju je.

Izraelu su rat objavili i Sirija i Jordan. Za šest dana pobeđene su tri vojske. Sovjetski Savez je uzalud je utrošio milijarde dolara za naoružavanje Egipta.

Navodno Tito je inicirao sastanak zemalja Varšavskog pakta i Jugoslavije u Moskvi, gde je odlučeno da se, pored ostalog, s Izraelom prekinu diplomatski odnosi, što su prihvatile sve prisutne zemlje, sem Rumunije.

U vezi ovog, u historiografiji nazvanog „Šestodnevni rata“ vezane su dve anegdote za Jevreje iz Jugoslavije, Hajim Bar Lev, načelnik odeljenja u izraelskom generalštabu, uveče prvog ratnog dana, ušao je u bunker gde su se skupili vojnici jugoslovenskog odreda i s vrata ih pozdravio na tečnom srpskohrvatskom jeziku sa „Zdravo drugovi, treba li vam neka pomoć, imate li dosta hrane, vode“. Kažu da je to bio Bar Lev. On to nije demantovao. Posle prekida diplomatskih odnosa, u Jugoslaviji se o Izraelu malo pisalo, Tanjug je imao instrukciju da se o Izraelu ne piše, a ako već mora onda da se piše u negativnom smislu. Raspadom Jugoslavije, kada su obnovljeni diplomatski odnosi Srbije i Izraela, uredništva slala su tamo novinare jer je javnosti za

blizu četvrt veka bilo onemogućeno da znaju kakva je tamo situacija. I slali su izveštaje, reportaže, intervjuje. Jedan novinar je intervjuisao i Bar Leva. Govorili su srpskohrvatski bez prevodioca, jer je Bar Lev još uvek tečno govorio taj jezik. Nije rođen u Jugoslaviji, ali je kao dete došao ovamo, tu se školovao i da bi pokazao kako još dobro pamti te školske dane, izrecitovao je napamet pesmu Zmaj Jove „Tri hajduka“, uzgred, koliko bi učenika u Srbiji znalo danas da napamet izrecituje tu pesmu...

Druga anegdota vezana je za Davida-Dadu Elazara, rođenog Sarajliju, otac mu je u to vreme još živio u Jugoslaviji. Dado (pod tim imenom su ga svi znali u Izraelu), bio je komandant severnog sektora, onog prema Siriji. Kako je to već pravilo, bilo je određeno kada tačno treba da počne napad. Kako u tom momentu napad nije počeo, pozvao ga je Bar Lev i pitao ga zašto čeka kada je vreme za napad već prošao a na to mu je Dado odgovorio da on to zna i neka ništa ne brine. Razgovor se vodio na srpskohrvatskom, Sirijci su ga čuli ali nisu razumeli o čemu se radi. I dok su našli nekog da im to prevede bilo je već kasno, Dado je već krenuo, prevod više im nije pomogao, stigao je prekasno. Kada su Izraelci stigli na puškomet od Damaska i kada su izveštači navodno upitali zašto nije osvojio i grad, rekao je da on nema šta tamo da traži.

Tako se Naserova želja nije ni treći put ostvarila, svoje sujete nije se oslobodio, zadovoljio, nije se mogao osvetiti Izraelu. Posle tri godine je umro, dobio je infarkt srca. Neispunjena žarka želja nepovratno je propala, stres koji nije mogao da prevaziđe, da ga „svari“.

Ovaj tekst nije istorijski pregled. Nema, niti je imao tu nameru. Izložena je samo pretpostavka zbog čega je Naser bio tako fanatično neprijateljski nastrojen prema Izraelu. Da li je ta pretpostavka tačna, potpisani ne tvrdi, ali mu se čini da je logična. U životu biva tako kada emocija neracionalnosti, nadvlada logiku.

PREDAVANJE O IZRAELSKOM BANKARSTVU

Piše Josip Kabiljo

Predavanje pod naslovom “Odnos banke i klijenta” koje je održao autor teksta članovima Hitahduta o bankarskim pitanjima bilo je organizovano, u prvom redu, kao pomoć novim “olimima” u otvaranju računa u bankama, pitanjima štednje, stambenog kreditiranja (popularnije “maškante”), promena valute i sl. Medjutim, kako se u publici nije našao ni jedan “ole hadas”, (svi prisutni sa otvorenim bankarskim računima, odavno uzetom pa i otplaćenom maškantom), predavanje je usmereno na sličnosti

i razlike u bankarskim sistemima Izraela i zemljama bivše Jugoslavije.

Dat je prikaz bankarskog sistema u Izraelu uporedno sa bankarskim sistemima bivše Jugoslavije. Objasnjeni si principi i sistemi obračuna kamata, vrsti štednje, sistemi limitiranja bankarskih provizija, kontrole banaka od strane centralnih banaka, nivelisanje kursa domaće valute i slično

Obzirom na veliko bankarsko iskustvo predavača (preko 35 godina rada na pravnim poslovima u bankarstvu) posebno je obrađen istorijat i značaj Bank Leumi, u kojem predavač radi preko 17 godina. Bank Leumi je prva izraelska banka, osnovana od strane Svetskog cionističkog kongresa još 1902. godine pod imenom Bank Anglo Palestina. Kao takva Banka je ovde sve do 1952. godine bila i jedina emisiona banka, tako da su se sve banknote ove Banke smatrale zvaničnim sredstvom plaćanja u prvim danima postojanja države Izrael. Danas je to najveća banka u državi sa razgranatom bankarskom mrežom širom sveta.

BEJAHAD I OVE GODINE U OPATIJI U NAZIVU BEJAHAD – ŽIDOVSKA KULTURNA SCENA, NEDOSTAJE VAŽNA ODREDNICA:

Međunarodna židovska kulturna scena

piše Milan Fogel

Verujem da dobronamerno upućujemo kritiku, jer svi dosadašnji susreti pokazuju da je Bejahad, bez obzira gde se održava, u pravom smislu međunarodna scena. I ove godine od 24. do 31. avgusta Bejahad će u Opatiji okupiti Jevreje iz bivših jugoslovenskih republika, te iz Izraela, Evrope i drugih krajeva sveta. Za 12. po redu, možemo slobodno reći tradicionalni skup, organizatori su pripremili bogat program: predavanja, izložbe, scenska dela, promocije, filmove... i, naravno, dobru muziku za slušanje, kao i za one odvažnije, ples. Učesnici programa su iz Austrije, Italije, bivših jugoslovenskih republika i Izraela.

Istovremeno se odvija „Bejahad mladih“, što je posebno za pohvalu, jer sve jevrejske organizacije, manje-više, „pate“ zbog slabog odziva mladih, a na Bejahadu ih ima sve više.

Ceo program Bejahada, cene boravka za vreme trajanja manifestacije i druge informacije možete

pročitati na sajtu www.bejahad.com, te na sajtovima: www.joz.rs www.makabijada.com, www.benevolencija.eu.org i mnogih drugih.

Plakat izradio Dan Reisinger

KUSTURICI „LEGIJA ČASTI“

Na nedavno održanom 64. Kanskom festivalu filma francuski ministar kulture Frederik Miteran odlikovao je Emira Kusturicu ordenom Legije časti. Tom prilikom je ministar rekao da je Kusturica u Kanu kao kod kuće i dodao: „Znate koliko vas volimo i cenimo“.

Kusturica je izjavio da je kanski filmski festival jedina scena koja rediteljima iz malih zemalja omogućava ulazak u svetsku kinematografiju.

„Kan je bojno polje za kulturnu raznovrsnost. Ovde sam i ja ušao u svet kinematografije. Ova medalja je važna i za mene i za moju porodicu“, izjavio je Kusturica na svečanom prijemu priređenom u njegovu čast.

BEJAHAD 2011

Opatija, 24. 8. – 31. 8. 2011.

DATUM	PROGRAM	
24.8.	<ul style="list-style-type: none">• Svečana večera• Pozdravni govori• "Bejahad 2010" - film, Koncert	
25.8.	<i>Kulturom do zajedništva</i> <ul style="list-style-type: none">• Multikulturalnost• P. Matvejević - I. Ivanji – R. Mahmutčehajić• Hommage à Alfred Pal• Jerusalem/Sarajevo: in-between cities• "Miris kiše na Balkanu"*•	Forum izložba izložba film koncert
26.8.	<i>Projekti iz zajednica ex Jugoslavije</i> Šabat	
27.8.	Šabat <ul style="list-style-type: none">• "Vrijeme tišine" (Jorge Semprun)• "Drveni sanduk Tomasa Vulfa"	film pozorišna predstava
28.8.	<i>Beč pozdravlja Bejahad</i> <ul style="list-style-type: none">• Johanna Nittenberg "Jevreji Beča"• "Jevreji Beča" • Ivan Ivanji "Beč i njegovi Jevreji"• "Zoro's Bar Mitzwa"• Roman Grinberg Band	predavanje film predavanje film Klezmer i Kabarett
29.8.	<i>Berlin pozdravlja Bejahad</i> <ul style="list-style-type: none">• Simon Herman "Jevreji Berlina danas"• "Jevreji Berlina" • Rafael Seligmann• "Sefardi u Berlinu"• Karsten Trojke i Trio Scho	predavanje film predavanje fotoizložba Klezmer i Kabarett
30.8.	<i>Yom Israel</i> <ul style="list-style-type: none">• Gideon Ofrat "Nema guslača na krovu"• Dina Katan Benzion "Četiri spisateljice"• Izraelski film• Izraelska večera• Muzika Izraela – Roman Grinberg Band	predavanje predavanje film koncert

*The Scent of Rain in the Balkans

NEUOBIČAJENI REKORD

HEZI DIN 35 SATI NA STUBU USRED TEL AVIVA

Piše Daniel Fogel

Hezi Din, izraelski extreme mađioničar, izveo je treći od pet planiranih nastupa serije "Hezi Din će da pogine!". Ovog puta, 18. i 19. maja ove godine, Hezi Din je 35 sati stajao na stubu koji je postavljen na trgu Jichaka Rabina u Tel Avivu. Visina stuba je bila 25 metara, a površina stajaćeg trapa 50x50cm. Pored njega su postavljeni držači koji bi mu pomogli da se održi u slučaju jačeg vetra. Za vreme nastupa Hezi nije jeo ništa, jedino mu je voda bila dostupna.

Ovim nastupom Hezi Din je oborio svetski rekord od 34 sata, koji je do tada držao mađioničar Dejvid Blejn. Posle 35 sati Hezi je sišao sa stuba da se zahvali publici koja ga je bodrila u ovom poduhvatu. Sišao? Izvinite, nije sišao. Da bi dokazao da nije u pitanju nikakva magija, Hezi je skočio sa 25 metara visine na gomilu kartonskih kutija!

Prethodne godine je Hezi Din ušao u Ginisovu knjigu rekorda posle 64 sata provedena u kocki leda. Drugi deo Hezijevih avantura se desio na neboderima Azrielija u Tel Avivu. Viseći naglavačke na visini od 100 metara, on se oslobodio ludačke košulje i izveo bandži skok. Možda to ne bi zvučalo dovoljno opasno, ali treba imati u vidu da je Hezi Din bio vezan sa 5 konopaca, koji su jedan za drugim bili spaljivani, a njegov zadatak je bio da se što pre oslobodi ludačke košulje i stigne do 6. spasonosnog konopca, pre nego što izgori poslednji, peti konopac.

Ljudi se pitaju zašto neko radi tako opasne stvari, a mi nestrpljivo čekamo da vidimo šta će biti najavljeni četvrti nastavak avantura Hezi Dina.

Ilana Šapir: Bića iz mašte

GROM UDARIO U AVION U KOME SE NALAZIO PREDSIEDNIK IZRAELA

U AVIONU JE SAMO ŠIMON PERES OSTAO POTPUNO MIRAN - JEDINO MU JE SMETALO ŠTO OD BUKE NE MOŽE DA ČITA NOVINE!

Iz domaće štampe

Kada se nedavno predsednik Peres vraćao iz Italije, gde je boravio u službenoj poseti, u avion je udario grom. Ne treba preterivati, ali, moramo reći, među putnicima je nastala panika. Jedna putnica je pala u nesvest i paramedik iz predsednikove pratnje morao je da joj pruži pomoć. Kada je video šta se dešava, predsednik je izašao iz posebnog dela aviona, u kome se nalazio, i krenuo da se rukuje i smiruje putnike. Predsednik je nakon uzbune izjavio da ima potpuno poverenje u El Al-ovu posadu i osoblje koje održava avion. Grom nije izazvao veću štetu i avion se nekoliko sati kasnije bezbedno spustio na aerodrom Ben Gurion.

SMAK SVETA NIJE STIGAO

OUKLEND - Sledbenici kalifornijskog propovednika - slobodnjaka Harolda Kampinga (star 89 godina) pripremali su se uzalud za smak sveta, koji je prema njegovom proročanstvu trebalo da se dogodi 21. maja u šest sati popodne po lokalnom vremenu, hronološki u svakom kraju sveta.

Kamping je stekao veliki broj pristalica širom sveta koji se mole u iščekivanju kraju sveta, sa suzama u očima dele poslednji obrok sa najmilijima i pripremaju se za odlazak u raj.

MOSKVA - Tinejdžerka iz centralne Rusije ubila se navodno iz straha zbog najave da će 21. maja doći do smaka sveta, što je prognozirao američki propovednik Harold Kampinga. Porodica 14-

godišnje Nastasje Zahinove rekla je da je devojčica verovala da će se 21. maja dogoditi smak sveta. Nekada živahna Nastasja je postala depresivna i povukla se u sebe. U subotu, kada je najavljena apokalipsa, ona se ubila nakon što je došla iz škole.

I SAD ONO NAJINTERESANTNIJE

Samozvani prorok apokalipse Harold Kamping, koji je najavio smak sveta za 21. maj i time prouzrokovao osiromašenje svojih sledbenika, priznao je da se preračunao. Penzionisani inženjer je rekao da je shvatio da će Bog poštediti ljude "pakla na Zemlji još pet meseci" i da će se smak sveta dogoditi tek 21. oktobra.

Stara kineska poslovice kaže: ako me prevariš jedanput, ima šanse da ćeš me prevariti i drugi put, ali, ako me prevariš i drugi put, sigurno ćeš me prevariti i treći put. Videćemo kada će uvaženi Harold Kampinga pokušati da nas još jednom prevari. Po svemu sudeći Raj je mnogo dalje nego što neki veruju.

PLANIRANO RUŠENJE SINAGOGE NA MENHETENU

NJUJORK – maj 2011. - Njujorška policija je postavila zamku i uhapsila dvojicu ljudi (jedan iz Maroka, drugi iz Alžira) koji su pokušali da nabave oružje i kako su sami priznali, dignu u vazduh jednu sinagogu na Menhetnu, izjavio je gradonačelnik Njujorka Majkl Blumberg.

"Policija je uhapsila dvojicu ljudi koji su priznali da su nameravali da sruše jednu važnu sinagogu na Menhetnu. Oni su ispričali kako su uspeli da nabave više komada oružja i jednu granatu od jednog policijskog inspektora, koji je, međutim, bio namerno ubačen u njihovu grupu", rekao je Blumberg na konferenciji za novinare.

Šef njujorške policije Rejmond Keli rekao je da je jedan od dvojice uhapšenih američki građanin, a da je drugi strani državljanin koji živi u Sjedinjenim Američkim Državama.

ZABAVLJAJ SE NARODE!

Obamina "zver" moraće da plati taksu za vožnju Londonom

LONDON - Grad London će od američkih vlasti tražiti da za automobile koji su bili u pratnji američkog predsednika Baraka Obame tokom

njegove zvanične posete Velikoj Britaniji, plate taksu za ulazak u centar britanske prestonice, saopštila je Uprava javnog prevoza Londona (TFL) koja je zadužena za naplatu ovog nameta. Takse za vožnju u centru Londona uvedene su radi smanjenja zagađenja

"Trenutno pregovaramo kako bismo utvrdili visinu računa", objasnio je portparol TFL-a, dodajući da bi Amerikanci morali da plate 10 funti (oko 11,5 evra) po automobilu dnevno, uključujući i za predsednički kadilak, popularno zvani "zver".

"Sa zadovoljstvom saopštavam da će i 'zver' morati da plati taksu", kazao je gradonačelnik Londona Boris Džonson u izjavi za list "Ivning standard".

ŠINDLEROVA LISTA

Sud u Njujorku dozvolio je jednom kolekcionaru retkih istorijskih spisa da na prodaju stavi originalnu kopiju Šindlerove liste.

Iz strane štampe

Jedina preostala, u privatnom vlasništvu, kopija "Šindlerove liste" koju je sačinio nemački industrijalac Oskar Šindler (na slici) radi spasavanja Jevreja od slanja u koncentracione logore tokom Drugog svetskog rata, stavljena je na direktnu prodaju za 2,2 miliona dolara. Lista Jevreja koje je Oskar Šindler spasio u Drugom svetskom ratu pronađena je u arhivi biblioteke u Sidneju. Lista je imala sedam verzija od kojih danas, osim ove privatne, postoje još četiri, dve verzije se čuvaju u Jad Vašemu, jedna u Muzeju Holokausta u Vašingtonu i jedna u Saveznom arhivu Nemačke. Radnici Državne biblioteke Novog Južnog Velsa pronašli su spisak na 69 stranica sa imenima 801 osobe, koje je spasio njemački biznismen Oskar Šindler. Spisak je pronađen dok su radnici pregledali kutije sa materijalom pokojnog pisca Tomasa Kenilija.

Olven Prijke, kustos ove biblioteke, dokument je opisala kao veoma krhku i požutelu kopiju originala, otkucanu na pisačkoj mašini. "Očigledno je da je lista na brzinu otkucana, a stoji i datum 18. april 1945. godine. Bili su to zadnji dani Drugog svjetskog rata i ta lista je spasila 801 čovjeka od gasne komore", kaže ona i dodaje:

"Ovo je neverovatno vredan istorijski dokument". Prijke kaže da zaposleni u biblioteci nisu znali da se lista nalazi među kutijama sa materijalom za knjigu "Šindlerova arka", za koju je autor Kenili dobio Bukerovu nagradu. Inače, kutije s ovim materijalom u sidnejskoj biblioteci se nalaze od 1996. godine. Kenili je listu dobio 1980. godine od Leopolda Feferberga, jevrejskog radnika broj 173. na Šindlerovoj listi, dok je ovaj ubeđivao Kenilija da napiše knjigu o Šindleru i njegovom poduhvatu.

Oskar Šindler je umro skoro nepoznat 1974. godine, a svetsko priznanje i slavu dobio je posthumno, prvo nakon Kenilijeve knjige, a zatim i nakon Spielbergovog filma "Šindlerova lista". Oskar Šindler, nemački industrijalac, dobio je 1939. godine, nakon nemačke invazije Poljske, fabriku emajliranog posuđa u Krakovu. Šindler je na crnom tržištu zaradio bogatstvo. On se, iako član nacističke stranke, kada je video strahote u kojima stradaju Jevreji, zauzimao za njih i u svojoj fabrici sačuvao je sigurne smrti oko 1.200 prinudnih radnika. Prva fabrika ovog nemačkog industrijalca u Krakovu je sada postala muzej. Cilj je da se prikaže njegov život, ali i Krakov pre i za vreme nacista.

GROBLJE U DJAKOVU

Rafi Frank, Kibuc Eilon

Na fotografiji se može videti kako je uređen logoraški deo Židovskoga groblja u Đakovu, nakon što su stare, već dosta loše ploče, zamijenjene novima. Ovaj posao je, obavila Židovska općina iz Sarajeva a brigu oko groblja sada vodi grad Đakovo, odnosno njegovo Komunalno poduzeće. Oni kose trave, uklanjaju grmlje, grane i slično. Fotografiju je snimio Branko Ostajmer (Zagreb).

PROBLEM ZVANI KONVERZIJA

Piše Jona Mandel, Haaretz

"Pokušajte da zamislite nejevrejske imigrante iz bivšeg Sovjetskog saveza kao svoje bliske rođake, kojima treba pomoći da se vrate jevrejskom narodu", rekao je Upravitelj Državnog nadležstva za konverziju rabin Haim Drukman na Konferenciji posvećenoj konverziji za vreme praznika Mimune u Aškelonu, koja je organizovana od strane Svetske Federacije marokanskih Jevreja. "Zar im ja ne bih pomogao sve što je u mojoj moći?"

Ova izjava je stigla istog dana kada je na sajtu Walle citiran rabin Avram Šerman sa Visokog rabinskog suda, koji je rekao da stoji iza odluke iz 2008. godine, kojom je potvrđeno da Drukmanove konverzije nisu validne.

"Oni koji su prošli konverziju u Specijalnom rabinskom sudu su Jevreji", rekao je Drukman. "To im niko ne može oduzeti, bez obzira ko to pokušava u čije ime to radi". Konverzija je jednosmeran put, dodao je Drukman, ukazujući da su vojne konverzije i po Halaha i neopozive.

Drukman je naveo tri uzroka konverzija. Prvi tip konverzije je lice koje je odraslo kao Jevrejin, ali u drugoj veri, te je potražio odgovor u Judaizmu. Drugi tip konverzije je počeo pre 200 godina, kada su otvorena vrata Geta i kada su Jevreji dobili slobodu. Tada je počela asimilacija sklapanjem brakova, a tada su i neki ne-Jevreji počeli da se konvertuju u jevrejski veru. Treći tip konvertovanja je fenomen sa kojim se nikad ranije nije sreo jevrejski narod. Drukman je objasnio da tu misli na konverziju Sovjetskih imigranata, koji su došli iz mesta gde je njihova religija bila brutalno potisnuta, gde su uloženi veliki naponi da se sve jevrejsko ukloni iz njihovog života.

Kao rezultat toga sklapani su mešoviti brakovi, ali ne iz želje za asimilaciju, već zato što je to realnost diktirala.

"A sada, kada njihovi potomci dolaze kući, mi moramo pomoći svima njima i nastaviti sa onim što smatramo jednom od najvažnijih zapovesti naše generacije, i Bog će nam pomoći", zaključio je rabin Drukman.

IN MEMORIAM

9. maja 2011. godine, napustila nas je Rahel Loker, rođena Vajs. Rahela će među članovima HOJ biti upamćena kao dugogodišnji saradnik arhiva Eventov u Jerusalimu, gde je radila zajedno sa mužem Cvijem i Itom Lador.

KNJIŽEVNI DODATAK

Broj 5

ANA ŠOMLO

Književnik, publicista-novinar, književni prevodilac, urednik zapaženih časopisa, u bivšoj Jugoslaviji i Arecu, jednom rečju, poslanik kulture, čiji rad je obogatio kulturnu scenu u Srbiji i Izraelu. Ana Šomlo je rođena u Negotinu 1935. Ratne godine provela je sa ocem i sestrom u skrivanju kod Mike i Krune Todorović na salašu između Stubika i Malajnice. Kraj rata su dočekali u jednoj pećini na planini Miroč. Nakon rata nastavila je školovanje i diplomirala orijentalnu filologiju i književnost na Univerzitetu u Beogradu. Dve godine je provela na studijama u Jerusalimu radi usavršavanja arapskog i hebrejskog jezika. Objavljujemo priču po izboru autora.

PARČE PLAVOG NEBA

Ana Šomlo

Nisam mogla da zaspim. Pogled mi se kao i obično spuštao na sliku koju sam davno dobila od Lee Štraser. Ono što me je na njoj očaralo bila je vedrina na zidovima zgrade, prizemne, potpuno obične, sem senki koje su sa drveća padale na nju. Prosto se moglo videti da je, dok je Vali slikala, bilo jarko sunce, mada njega na platnu nema, a iznad krova se nalazi parče plavog neba iz koga izvire oblak. Smetalo mi je što je bio presečen, kao da slika nije bila dovršena. Na njoj je bila samo kuća i pred njom krov crvenog automobila. Ni kod Lee nije bila uramljena. Kako je još tada privlačila moju pažnju, Lea mi je rekla:

- Nosi je, stavi u dno kofera, ali prestani da je stalno gledaš dok razgovaramo.

Onda mi je ispričala kako je do nje došla.

"Jednom prilikom, kada sam bila u Londonu, potražila sam čoveka koga sam upoznala davno, 1957. godine u Beogradu. On je tada došao u Radio-Beograd zbog razmene nekog materijala sa BBC-em, gde je radio u dokumentarnom programu. Tih dana sam se spremala za odlazak na postdiplomske studije u Jerusalim. Završila sam Orijentalistiku na Filološkom fakultetu u Beogradu i dobila stipendiju da u Izraelu učim hebrejski. Jedan moj kolega pozvao me je na večeru u restoran Maderu, gde su se sakupili prijatelji tog Engleza, Rudija Fazbendera. Tako sam ga upoznala. On je pre rata radio u Ambasadi Velike Britanije, ali se u martu 1941. vratio u London. Nikada u životu nisam čula Engleza da tako perfektno govori srpski. Pitala sam ga kako je naučio naš jezik. Ispričao mi je da se zaljubio u jednu devojkicu koja je radila u njihovoj ambasadi i od nje naučio srpski. Bio mi je jako simpatičan, šarmantan. Nije bio više mlad čovek, ali je duhovito ispričao kako je želeo da pridobije tu devojkicu učenjem srpskog jezika, a ona, to je kasnije shvatio, nije bila Srpkinja. Bila je Jevrejka. Imala je veliku porodicu. Živeli su u Novom Sadu. Pozvala ga je da provedu vikend kod njenih. Upoznao je čak i baku i dedu – omamu i otatu. U kući su govorili mađjarski. Imala je braću, sestre, ujake i njega je ta familija očarala, a u Vali se ozbiljno zaljubio. Sem što je bila veoma lepa, umela je i sjajno da slika. Evo, ovo je jedna od njenih slika u koju gledaš. Rudi i Vali su se ubrzo venčali, a pred samo bombardovanje Beograda otputovali su u Englesku.

Za vreme rata Rudi je bio u britanskoj vojsci, a Vali je radila u nekom dečjem domu i slikala. Po završetku rata saznala je da je čitava njena porodica stradala u novosadskoj raciji, što je užasno teško podnela. Gotovo da se nikada više nije osmehnula. Najteže osećanje koje je pritiskalo bila je griža savesti što ih je ostavila. Uzalud je Rudi ubedjivao da ne bi mogla da im pomogne da je ostala, već bi i sama stradala, ali nju to nije tešilo. Sa njim je nastavila da govori na srpskom jeziku, tako da ga nije zaboravio, a nabavljao joj je knjige srpskih pisaca Andrića, Crnjanskog, koje je voleo i sam da čita. Dece nisu imali. Vali je nastavila da slika. On joj je povremeno organizovao izložbe, ali osmeh se na njeno lice nije vratio."

Lea je sa interesovanjem slušala Rudijeve priče. Nalazili su se u Maderi. Pozvala ga je svojoj kući, jer njegove kolege i prijatelji sa kojima su se uveče nalazili, bili su preko dana zauzeti poslom, a on je svoje obaveze u Radio-Beogradu već obavio. Čekao je sledeću nedelju, kada je imao let za Englesku. I Lea je tih dana trebalo da krene na put. Kazala je da joj je čudno kako su postali bliski kao da se dugo godina poznaju, mada je on mogao gotovo otac da joj bude. Dogovorili su se da će se dopisivati. Na njeno pitanje – da li Vali neće biti ljubomorna – nasmejao se. "Pa ona zna da nijedna žena sem nje za mene ne postoji, a sem toga, vi ste tako mladi da jednostavno ne bi bilo ni pristojno da na tako nešto pomisli."

Lea je ubrzo otputovala u Jerusalim, gde je počela studije na jeziku koji je tek nešto malo znala. Trebalo je da se upiše na tečaj, da ide na predavanja na univerzitetu. Sve je to tako preokupiralo da je zaboravila da se javi svom prijatelju u London. Kada je to, ipak, uradila, dobila je odgovor od njega, pun razumevanja, ali mu opet nije odgovorila. Ne seća se više tačno koliko je vremena prošlo kada se ponovo javila, možda i čitava godina, ali od Rudija nikada nije dobila odgovor. Povremeno ga se setila, ali bila je tako zauzeta studijama, novim prijateljima,

putovanjima po Izraelu, da jednostavno nije pisala, ne samo njemu, već ni svojim drugaricama koje je ostavila u Beogradu.

Prošlo je mnogo godina. Lea se vratila u Beograd i jednom prilikom kada je dobila poziv da prisustvuje seminaru orijentalista u Oksfordu, odlučila da preko vikenda potraži Rudija u Londonu. Tako je i učinila. Medjutim, kada se javila telefonom niko nije odgovarao na poziv, zapravo iz telefonske centrale rekli su joj da taj broj ne postoji, da su brojevi već deceniju izmenjeni. Lea se ipak uputila u London, verujući da se Rudijeva adresa sigurno nije promenila. Kada je izašla iz autobusa uzela je taksi i pružila šoferu adresu. On je samo klimnuo glavom i odvezao je u Vokshol Bridž Roud.

Kada je stala pred vrata na prvom spratu, gde je pročitala Vally Fasbender osetila je da joj drhte ruke. Ipak, pozvonila je. Na vratima se pojavila seda stara žena iz čijih je plavih svetlih očiju zračilo pitanja:

- Yes?

Lea je počela da objašnjava da je Jugoslovenka, da bi volela da vidi gospodina...

Medjutim, žena je prekinula pitanjem na srpskom: - Vi ste možda Lea Štraser? Izvolte! – I otvorila širom vrata pred njom. Lea je bila zbunjena. Ljubazno joj je pridržala kaput i ponudila da sedne.

- Moj muž mi je pričao o vama. Očekivao je vaša pisma, ali shvatio je da ste vi veoma zauzeti i nije vam zamerao što ne odgovarate. Nažalost, njega više nema. Nije prošlo par godina od povratka iz Jugoslavije, dobio je infarkt. Bili ste mu veoma dragi. Nema ga više.

Lea se užasno osećala. Rasplakala se, ali Vali je tešila. Rekla joj je da je to njen poslednji od svih gubitaka koje je u životu doživela. Lea je pokušala da je nagovori da dodje kod nje u Beograd, pa da zajedno odu u Novi Sad. Medjutim, Vali joj je objasnila da nikada posle Drugog svetskog rata, u kome je izgubila sve svoje, nije imala snage niti želje da otputuje u Jugoslaviju.

"Tada mi je – rekla je Lea, pružila ovu sliku i rekla: – Ponesite je, ona će vas podsećati na Rudija. On je tu sliku voleo, a meni je tužno da je gledam, jer me podseća na Novi Sad, na moju kuću. Ako želite da mi nešto učinite, onda, molim vas, ako vam ne bude teško, kada jednom budete u Novom Sadu, potražite na jevrejskom groblju grob porodice Rozencvajg. Bila bih vam zahvalna da stavite na njega cvet.

Obećala sam da ću to uraditi i bila sam tamo kad god sam otišla u Novi Sad – rekla je Lea. - Medjutim, kad pogledam u Valinu sliku, setim se Rudija i strašno me grize savest što mu nisam odgovorila na pismo, pa ti je zato poklanjam, ukoliko je želiš. Pisala sam Vali, ali ubrzo posle mog povratka neko, ko je primio moje pismo, odgovorio mi je da se Vally Fazbender odselila u večnost."

Stavila sam sliku koju mi je Lea poklonila na dno kofera, kako mi carinici ne bi pravili probleme što preko granice nosim umetničke vrednosti. Na zidu je u mojoj dnevnoj sobi u stanu u Nataniji gde živim. Često posmatram sliku te kuće i pogled mi se zadržava na plavom nebu i presečenom oblaku nad njom. Razmišljam o ljudima koji su nekada u toj kući boravili i onima koji su je sobom odneli i mada ih nikada nisam upoznala, ostali su prisutni u mom srcu i mojim mislima.

Bibliografija Ane Šomlo je podugačka. Ipak, dužni smo da navedemo bar neka njena dela. Ana je napisala romane: "Lea Štraser", "Kao...", "Glasovi dijaspore", "Milenina pisma Kafki", "Hazari ili obnova vizantiskog romana" – razgovori sa Miloradom Pavićem, "Žuti prkos" i drugi.

Anina neiscrpna mašta napisala je roman o prepisci između Franca Kafke i njegove velike ljubavi Milene Jesenski. Naime, postoje samo pisma koja je pisao Kafka, a Anina ženska intuiicija i psihološki nadaren pristup iznedrili su jedno veoma interesantno štivo, zbog koga su mnogi književni kritičari pomislili da je Ana zaista pronašla Milenina pisma.

Za svoj prevodilački rad Ana je dobila više priznanja, a jedno od poslednjih, 2005. godine, je Lauerat svetlost za rad na afirmaciji izraelske književnosti u svetu.

„POLITIČKI VIC“

Milo Dor i Rajnhard Federman davno su objavili knjigu pod gornjim naslovom. U predgovoru Verner Fink postavlja pitanje: Čega sve mora da se čuva političar? Slobodnih izbora, otvorenih rasprava, fanatika i VICEVA. Politički vic je ventil za nagomilano nezadovoljstvo. Vic je i svojevrsna istorija trenutka kada je nastao. Ovog puta se selimo u Rusiju u vreme najveće diktature.

priredio Milan Fogel

Jeste li već čuli? *Pravda* je raspisala konkurs za najbolji vic. Prva nagrada je dvadeset godina odmora u Sibiru!

Ogromna zgrada za najam u Moskvi. Na ulazu tabla sa imenom Rabinovič. Čovek zvoni i posle nekog vremena se otvaraju vrata. Na vratima neočešljan čovek neodređenih godina.

„Da li ovde živi krojač Rabinovič?“, pita pridošlica.

„Ne!“

„A ko ste vi?“

„Krojač Rabinovič“.

„Pa zašto onda kažete da ne živite ovde?“

„A zar je ovo život?“

Kod jednog kolekcionara pronađenu su razglednice iz celog sveta:

Pozdrav iz slobodne Moskve!

Pozdrav iz slobodne Varšave!

Pozdrav iz slobodnog Praga!

Pozdrav iz Palestine od slobodnog Moše Rabinoviča!

Na jednom prijemu u Moskvi jedan gost nehotice kaže: „Hvala Bogu!“

Domaćin ga diskretno upozorava: „Ne kaže se hvala bogu, kaže se: Neka je slava i hvala velikom Staljinu!“

„A šta će biti kada Staljin umre?“, pita gost.

„E, onda ćeš reći hvala bogu!“

Dragi čitaoci, koncepcija Mosta, kao što ste sigurno primetili, nije da se tekstovi objavljuju u nastavcima. Ovog puta činimo izuzetak. Verujte mi, neće se ponoviti. Urednik

POŠTENJE PREČE OD BOGATSTVA

(istinita priča)

piše Avraham Atijas

Gospođa Judita, egipatska Jevrejka je svojevremeno došla u Beogradu iz svog rodnog grada Kaira, ali kao udata osoba. Pre toga, u svojoj postojbini se na jednom prijemu upoznala s jugoslovenskim diplomatom Ivanom, poreklom sa crnogorskog primorja. Ta veza se ubrzo završila brakom. Po završetku Ivanove službe u Kairu, bračni par se nastanio i nastavio da živi u Beogradu. Nekoliko godina kasnije, Ivanova iznenadna bolest a potom i smrt ostavila je Juditu porodično usamljenu u glavnom gradu tadašnje Jugoslavije jer sa suprugom nije imala potomstvo. Ipak, i u toj situaciji uspevala je da se dobro snalazi u beogradskoj sredini. Nastavila je da radi kao prevodilac za francuski jezik u tadašnjem Sekretarijatu za inostrane poslove i da drži kurseve iz tog jezika jugoslovenskim diplomatama koji su se pripremali za službovanje u frankofonskim državama. Prilično je savladala srpski jezik, što joj je pomoglo da, pored rada sa diplomatama, proširi krug poznanika i među domaćim stanovnicima u glavnom grada njene nove, ali za nju ipak "strane" domovine. Kada je stigla do penzije, nije napustila Beograd, već je nastavila da u njemu živi i da održava kontakte sa svojim dotadašnjim prijateljima i poznanicima. Spasija je upoznala Juditu tek početkom osamdesetih godina prošlog veka. Dogodilo se to u prostorijama beogradske Jevrejske opštine prilikom obeležavanja jednog jevrejskog praznika. Judita je bila član Opštine i povremeno učestvovala u nekim njenim aktivnostima. Obe žene su odmah našle zajednički jezik, a pogotovo jer je i Spasija govorila francuski. Naučila ga je tokom višegodišnjeg boravka i službovanja u državama "u razvoju" u kojima je francuski bio službeni jezik. Ove dve žene su se

često susretale. Nažalost, Judita je imala ozbiljnih problema s nogama, zbog čega se teško kretala. Izbegavala je duže šetnje, a veoma kratke relacije bi prevaljivala oslanjajući se na štap. To joj ipak nije smetalo da sama vozi svoj poveći Volvo, s kojim je obavljala neophodne kupovine i neke druge obaveze ili posete. Zbog njenog zdravstvenog problema Spasija je često dolazila kod nje da bi joj pomogla u sređivanju stana ili da joj ponešto kupi u gradu. U više navrata Judita je bila i gost u kući na periferiji grada, u kojoj smo Spasija i ja živeli sa decom. Iako je postojala prilična razlika u godinama, uspostavljeno prijateljstvo između dve žene nastavilo se i tokom dve naredne godine. Ali, jednog dana, Judita je pozvala Spasiju telefonom da joj saopšti da ima nekih ozbiljnih zdravstvenih problema, pored onih s nogama. Reče da njen lekar zahteva da odmah ide u bolnicu kako bi tamo obavila neophodna ispitivanja. Ubrzo potom bila je smeštena u bolnicu "Sveti Sava", koja se nalazi preko puta železničke stanice. Čim smo Spasija i ja za to saznali, požurili smo da je tamo posetimo. Tek što smo je videli, shvatili smo da je bila veoma bolesna. Njena iscrpljenost se očitovala i u njenom slabašnom glasu kada bi nam se obraćala. Na kraju posete smo joj obećali da ćemo je često posećivati. Obećanje smo ispunili, ali već nekoliko dana kasnije mogli smo oboje utvrditi da je naša bolesna prijateljica izgledala sve lošije. Judita reče da neke od obavljenih analiza nisu bile dobre, a za druge da još očekuje rezultate, ali da ne razume zbog čega se njeno opšte zdravstveno stanje tako naglo pogoršalo. O tome nije uspela dobiti razjašnjenje od lekara. Jednog popodneva smo se s bolesnicom u sobi našli samo nas dvoje. Tada Judita tihim, veoma iscrpljenim glasom zamoli Spasiju da ispod njenog jastuka izvuče neki smotuljak, što ova i učini. Na traženje bolesnice, ona razmota tkaninu u kojoj se nalazila plastična kesa s nakitom i otvori je. S vidnim naporom, Judita preuze kesu, da bi potom prosula njen sadržaj na krevet. Bojažljivo je pogledavala na vrata sobe da proveri da se na njima neko drugi ne pojavi. Bilo je lako zaključiti da je sav svoj nakit ponela sa sobom u bolnicu. Kao da je predosećala da joj se može nešto loše dogoditi! Radilo se, naime, o veoma vrednom

nakitu koji je verovatno donela iz Egipta. Slabim, ali odlučnim glasom Judita se obrati Spasiji ovim rečima: "Molim te da ovaj nakit poneseš svojoj kući, jer ovde ne želim da ga niko vidi!". Supruga je odmah shvatila njenu želju i nameru i obećala joj da će sačuvati nakit sve do njenog izlaska iz bolnice. Ipak, pre preuzimanja vrednog smotuljka, oboje smo insistirali da se pred njom zapiše njegova sadržina. Iako je Judita samo odmahнула rukom, smatrajući ovo suvišnim, to je ipak bilo učinjeno na parčetu papira. Potom smo napustili bolesnicu, uz obećanje da ćemo je uskoro ponovo posetiti. Naime, dva tri-naredna dana nećemo biti u gradu, ali čim se vratimo, dolazimo kod nje. U svakom slučaju, znali smo da će je u međuvremenu, kao i ranije, obilaziti i drugi poznanici, pa neće biti usamljena. U vreme kada smo se istog dana po povratku s putovanja pripremali da ponovo posetimo bolesnicu, jedna prijateljica bolesnice nam telefonom saopšti vest koja nas je šokirala i krajnje rastužila: Juditin život se ugasio dva dana ranije, a uzrok njene smrti je bio - neizlečivi rak! Već je bila sahranjena pored svog supruga. Iako smo znali da je bila veoma teško bolesna, takav brzi razvoj nismo očekivali. Više joj ni Spasija, a ni bilo ko drugi sada nije mogao pomoći! Tokom tog telefonskog razgovora Spasija se interesovala i šta se dogodilo s Juditim stanom, ispunjenim nameštajem, knjigama ali i drugim vrednim stvarima u stanu, a i gde se nalazi Juditin auto. S obzirom da s Ivanom nije imala dece, bilo je nepoznato da li negde postoje neki njeni mogući naslednici. Saznali smo da se o formalnostima oko Juditine sahrane pobrinuo njen nekadašnji poslodavac – tadašnji Sekretarijat za inostrane poslove, kao i neke njene najbliže komšije – bivše kolege preminulog Ivana, a i njen advokat kojeg nismo poznavali. Spasija, naravno, nije bila u nikakvoj rodbinskoj vezi s Juditom, ali je žalila i oplakivala kao da se radilo o njenom bliskom rodu. Ipak, nije želela ni nameravala da se raspituje o detaljima oko njene zaostavštine, da neko ne bi slučajno pomislio da iz toga želi nešto da ušćari! Uostalom, čim je saznala da Judita ima i svog advokata, bila je uverena da će on postupiti prema njenim, verovatno ranije datim uputstvima ili pisanom testamentu koji

mu je pokojnica moguće ostavila pred svoju smrt. Sve bi se možda završilo na tome, da nije bilo onog nakita kojeg je Judita poverila Spasiji. Mogla je ova da o tome jednostavno prećuti. Sem mene, nije bilo drugih svedoka prilikom primo-predaje nakita i niko i ništa je nije obavezivalo da pohranjeno nekome uruči. Nakit je zaista pretstavljao pravo malo bogatstvo. Međutim, ona nije želela da je celog života proganja savest da je prisvojila nešto tuđe. Zato je čvrsto odlučila da o postojanju nakita upozna Juditinog advokata, ako se neko od njenih naslednika pre toga ne pojavi. Dva dana kasnije Spasija ipak nije mogla odoleti iskušenju a da sa mnom ne svrati do stana pokojnice, da vidi da se neko od Juditinih bližnjih, a njoj nepoznatih tamo slučajno ne nalazi, barem da prima saučešće. Kad smo se popeli na drugi sprat zgrade u kojoj je pokojnica stanovala, iznenadilo nas je što su vrata stana bila poluotvorena.

nastavak u sledećem broju Mosta

SAVEZ JEVREJSKIH OPŠTINA SRBIJE

R A S P I S U J E

55. NAGRADNI KONKURS

za radove sa jevrejskom tematikom

Iz oblasti:

KNJIŽEVNOST (roman, pripovetka, pesma, dramsko delo)

NAUČNI RAD

MEMOARI I HRONIKE

Žiri dodeljuje ukupno tri nagrade. Prva nagrada nosi ime „Ženi Lebl“.

Žiri može odlučiti da nagrade dodeli i drugačije.

U obzir dolaze radovi pisani na srpskom jeziku (i srodnim jezicima), kucani mašinom ili na kompjuteru.

Obim radova nije ograničen. Radovi se dostavljaju u dva primerka, koji se ne vraćaju.

Autori ne mogu konkurisati sa radovima koji su već objavljeni, u delovima ili celini ili koji su već nagrađeni na nekom drugom konkursu.

Konkurs je anoniman. Radovi se dostavljaju potpisani šifrom. Razrešenje šifre se prilaže istovremeno u drugoj zatvorenoj koverti.

Krajnji rok za podnošenje radova je 01.septembar 2011. godine.

Rezultati konkursa biće objavljeni u listu „Politika“ krajem meseca novembra.

Radove slati na adresu: **SAVEZ JEVREJSKIH
OPŠTINA SRBIJE**

/ za Nagradni konkurs /ul. Kralja Petra 71 a/ POB 30,
11000 BEOGRAD